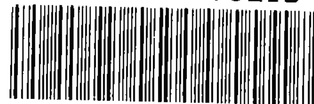

ประเทศไทยในตำนานจีน

นายพันเอก หลวงพรหมโยธี
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ
นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ
ณวัดทองธรรมชาติ
๒ มกราคม ๒๔๘๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

ประเทศไทยในตำนานจีน

นายพันเอก หลวงพรหมโยธี
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ

ณวัดทองธรรมชาติ

๒ มกราคม ๒๔๘๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์

คำนำ

นายพันเอก หลวงพรหมโยธี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ขอให้กรมศิลปากรจัดหนังสือเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้พิมพ์ เพื่อแจกในงานฌาปนกิจศพ นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ ในฐานที่นายพันเอก หลวงพรหมโยธี มีความคุ้นเคยชอบพอกับตะกูลล่ำซำ โดยฉะเพาะอย่างยิ่ง นายจุลินทร์ ล่ำซำ บุตร

กรมศิลปากรได้เลือกเรื่องซึ่งว่าด้วยประวัติในตำนานจีน ซึ่งราชบัณฑิตยสภาได้เคยพิมพ์มาแล้ว เป็นหนังสือที่มีประโยชน์เรื่องหนึ่ง สำหรับช่วยประกอบการศึกษาประวัติของประเทศไทย แต่ในเวลานี้หาได้ยาก นับเป็นโอกาสดีที่จะได้พิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

หนังสือเรื่องนี้ต้นฉะบับเป็นภาษาจีน ปรากฏว่าได้เรียบเรียงขึ้นในสมัยราชวงศ์ไต้เชง แผ่นดินเขียนหลง โดยที่พระมหากษัตริย์พระองค์นั้นได้ทรงตั้งกรรมการประกอบด้วยปราชญ์ทางประวัติศาสตร์หลายคนเรียบเรียงขึ้น พระเจนจีนอักษรได้แปลถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการพิมพ์ครั้งใหม่นี้ได้พิมพ์ตามฉะบับเดิม มิได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงประการใด คำว่า "สยาม" ก็คงปล่อยไว้ เพราะไม่ต้องการแก้ต้นฉะบับ คำอธิบายต่าง ๆ ซึ่งพิมพ์ด้วยอักษรตัวเล็กไว้ข้างล่างนั้น เป็นของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศเธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งได้พิมพ์ไว้ตามฉะบับเดิมด้วย

เรื่องราวที่กล่าวในหนังสือเล่มนี้ มีข้อความที่ถูกต้องอยู่เป็นอันมาก แต่ที่คลาดเคลื่อนเข้าใจผิดพลาดไปก็มีหลายแห่ง ท่านผู้อ่านพึงถือว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงเครื่องช่วยประกอบการศึกษา

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในการที่นายพันเอก หลวงพรหมโยธี ได้ช่วยเหลือให้หนังสือเรื่องนี้แพร่หลายอีกครั้งหนึ่ง โดยฉะเพาะอย่างยิ่งได้พิมพ์เรื่องนี้ขึ้นในงานฌาปนกิจศพ นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ประกอบทำการกุศลสาธารณประโยชน์มาในประเทศไทยเป็นอเนกประการ นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ ได้เอื้อเฟื้อช่วยเหลือราชการมาแล้วหลายอย่าง และเป็นที่นิยมชมชอบทั่วไป ความแตกดับแห่งชีวิตของนายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ อันเกิดขึ้นโดยปัจจุบันนั้น เป็นที่เศร้าสลดในหมู่คนไทยเป็นอันมาก

ขอกุศลบุญราศีอันเกิดจากการกระทำของบุตรภริยามิตรสหายเนื่องในงานฌาปนกิจครั้งนี้ จงสำเร็จผลเป็นสุขประโยชน์แก่นายอึ้งยุกหลง ล่ำซำ ผู้ล่วงลับไปแล้ว เทอญ

กรมศิลปากร

๒๘ ปีก. ๙๒

ประเทศไทยในตำนานจีน

แปลจากจดหมายเหตุจีน

ตอนที่ ๑ ว่าด้วยภูมิประเทศและขนบธรรมเนียม

ขุนเจนจีนอักษร (สุดใจ) แปลออกจากหนังสือหวงเฉียวบุ๋นเหี่ยนทงเค้า เล่ม ๓๔ หน้า ๔๐ หน้า ๔๑

หนังสือหวงเฉียวบุ๋นเหี่ยนทงเค้านี้เป็นหนังสือหลวง ขุนนาง ๖๖ นายเป็นเจ้าพนักงาน เรียบเรียงในสมัยราชวงศ์ไต้เชงเมื่อแผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๔๒ เตงอิ้ว (ตรงปีระกา พ.ศ. ๒๓๒๐ ในครั้งกรุงธนบุรี)

เสี้ยมหลอก๊ก

เสี้ยมหลอก๊กอยู่ฝ่ายทิศตะวันออกเมืองก้วงหลำ (เมืองกวางตังเดี๋ยวนี้) เฉียงหัวนอน (เฉียงใต้) เมืองกั้งพู้จ้าย (กำพูชา) ครั้งโบราณมีสองก๊ก [๑] เสี้ยม (สยาม คือ สุโขทัย)

---

(๑) หมายความว่า เมื่อสมัยไทยแรกตั้งกรุงสุโขทัยเป็นอิสสระขึ้นข้างฝ่ายเหนือ พวกเชื้อสายขอมยังปกครองกรุงละโว้อยู่ข้างฝ่ายใต้

กั๊ก ๑ หลอฮก (ละโว้) กั๊ก ๑ อาณาเขตต์ ๑.๐๐๐ ลี้เศษ (นับก้าวเท้าแต่ ๑ ถึง ๓๖๐ ก้าวเท้า จึงเรียกว่าลี้) ปลายแดนมีภูเขาล้อมตลอด

ในอาณาเขตต์แบ่งเป็นกุ๋น (เมืองประเทศราช) กุ้ย (อำเภอ) กุ้ยขึ้นฮู้ (เมือง) ฮู้ขึ้นต๋าคูสือ (เมืองพระยามหานคร คือเมืองเอกเมืองโท)

ต๋าคูสือมี ๙ (แต่งตำรานี้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา) คือ

(๑) เสี้ยมหลอ (กรุงศรีอยุธยา)
(๒) ค้อเล้าสี้ม้า (เมืองนครราชสีมา)
(๓) จกเช่าปี๊น (เมืองสัชชนาลัย)
(๔) พี่สื่อถก (เมืองพิษณุโลก)
(๕) สกก๊อตท้าย (เมืองสุโขทัย)
(๖) โกวผิวพี้ (เมืองกำแพงเพ็ชร)
(๗) ต๋าวน้าวสี้ (เมืองตะนาวศรี)
(๘) ท้าวพี้ (เมืองทะวาย)
(๙) ลกปี๊ (เมืองนครศรีธรรมราช[๑])

---

(๑) ชื่อเมืองที่ ๓-๘-๙ ภาษาจีนเสียงห่างไกล ตงอธิบายตามกฎมนเทียรบาล

ซู่ มี่ ๑๔

(๑) ไช้ณะ (เมืองไชยนาท)

(๒) ปู้เล้า

(๓) ปี๊ไช้ (เมืองพิชัย)

(๔) ตงปั๊น

(๕) ลูโซ่ง

(๖) พี่พี่ (พริบพรี คือ เมืองเพ็ชรบุรี)

(๗) พี่ลี้

(๘) ไช้เอ๊ย (เมืองไชยา)

(๙) ตอเท้า

(๑๐) กันปู้ลี้ (เมืองกาญจนบุรี)

(๑๑) สี่หลวง (เมืองสระหลวง คือ พิจิตร)

(๑๒) อว๊ดไช้ย็อก (เมืองไทรโยค)

(๑๓) พื้นสีวัน (เมืองนครสวรรค์)

(๑๔) เจี่ยมปั๊นคอซัง (ชุมพร กุย ปราณ)

กุ้ยมี่ ๗๒ พื้นแผ่นดินข้างฝ่ายทิศตะวันตกเฉียงปลายตีน (ทิศเหนือ) หรือเฉียงเหนือมีหินกรวด ด้วยเป็นอาณาเขตต์เสียมก๊ก อาณาเขตต์ หลอฮกก๊กอยู่ฝ่ายทิศตะวันออกเฉียงหัวนอนหรือเฉียงใต้ พื้นแผ่นดินราบและชุ่มชื่น เมืองหลวงมีแปดประตู กำแพง

เมืองก่อด้วยอิฐ(๑) เลียบรอบกำแพงเมืองประมาณ ๑๐ ลี้เศษ ในเมืองมีคลองน้ำเล็กเรือไปมาได้ นอกเมืองข้างฝ่ายทิศตะวันตกเฉียงหัวนอนหรือเฉียงใต้ ราษฎรอยู่หนาแน่น ก๊กอ๋อง (พระเจ้าแผ่นดิน) อยู่ในเมืองข้างฝ่ายทิศตะวันตก ที่อยู่สร้างเป็นเมืองเลียบรอบกำแพงประมาณสามลี้เศษ เต้ย (พระที่นั่ง) เขียนภาพลายทอง หลังคาเต้ยมุงกระเบื้องทองเหลือง ซิด (ตำหนักและเรือน) มุงกระเบื้องตะกั่ว เกย เอาตะกั่วหุ้มอิฐ ลูกกรงเอาทองเหลืองหุ้มไม้ ก๊กอ๋องชุดเสงกิมจึงไซ้เกีย (พระเจ้าแผ่นดินเสด็จตำบลใด ก็ทรงราชยาน) บางครั้งก็ทรงช้างที่มีกูบสั่ว (พระกลดและร่ม) ที่กั้นทำด้วยผ้าแดง ก๊กอ๋องหมวยต่างเตงเต้ย (พระเจ้าแผ่นดินเสด็จออกนอกท้องพระโรงทุกเวลาเช้า) พวกขุนนางอยู่ที่พื้นปูพรม นั่งพับเข่าตามลำดับ แล้วยกมือขึ้นประณมถึงศีรษะ ถวายดอกไม้สดคนละหลายช่อ มีกิจก็เอาบุ๋นจือ (หนังสือ) อ่านขึ้นถวายด้วยเสียงอันดัง คอยก๊กอ๋องวินิจฉัยแล้วจึงกลับ

เสี้ยมหลอก๊กมีขุนนาง ๙ ตำแหน่ง

(๑) อกอาอ๊วาง (ออกญา)

(๒) อกปู้ล้า (ออกพระ)

---

(๑) ตามเรื่องพงศาวดารว่าก่อเมื่อแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ

(๓) อกหมัง (ออกเมือง)

(๔) อกควน (ออกขุน)

(๕) อกมุ้น (ออกหมื่น)

(๖) อนบุ่น

(๗) อกปั๋ง (ออกพัน)

(๘) อกล้ง (ออกหลวง)

(๙) อกคิว

การตั้งแต่งขุนนางให้เจ้าพนักงานไปเลือกเอาราษฎรในหมู่บ้าน มอบให้ต๋าคูสือ ๆ จึงให้ผู้ที่จะเป็นขุนนางนำหนังสือมาถวายอ๋อง ๆ ก็สอบไล่ตามวิธีที่เคย และสอบไล่ข้อปกครองราษฎรด้วย แม้ผู้ที่มาสอบไล่ตอบถูกต้อง อ๋องก็ตั้งให้เป็นขุนนางเข้ารับราชการตามตำแหน่ง ที่ตอบไม่ถูกต้องก็ไม่ได้เป็นขุนนาง วิธีสอบไล่นั้นสามปีครั้งหนึ่ง แต่หนังสือชาวเสียมหลอก๊กเขียนไปทางข้าง ด้วยไม่ได้เล่าเรียนห่างยี่ (หนังสือจีน)

แต่ก๊กอ๋องนั้นหลีวฮวด (ไว้พระเกษายาว) ฮกเซก (เครื่องแต่งพระองค์) มงกุฎทำด้วยทองคำประดับป๋อเจี๋ยะ (เพ็ชรนิลจินดาที่เกิดจากหิน) รูปคล้ายต๋าวหมง (หมวกยอดแหลมสำหรับนายทหารใส่เมื่อเวลาออกรบศึก) เสี่ยงอี (ภูษาเฉียง) ยาวสามเชี๊ยะ (นับนิ้ว ๑ ถึง ๑๐ เรียกว่าเชี๊ยะ) ใช้แพรตึ้งห้าสี เหียอี (ภูษาทรง) ทำด้วยด้ายห้าสี เอ่ย. บ่วย (ฉลองพระบาท ถุงพระบาท) ทำด้วยแพรตึ้งสีแดง

ขุนนางและราษฎรไว้ผมยาวเกล้ามวยใช้ปิ่นปักและใช้ผ้าขาวพันศีรษะ ขุนนางตำแหน่งที่ ๑ ถึงที่ ๔ ใช้หมวกทองคำประดับปอเจียะ (เพลอย) ตำแหน่งที่ ๕ ถึงที่ ๘ ใช้หมวกทำด้วยแพรตึ้งและทำด้วยกำมะหยี่ นุ่งห่มใช้ผ้าสองผืน รองเท้าทำด้วยหนังโคผู้หญิงใส่ก่วย (รัดเกล้า) ค่อนไปข้างหลัง เครื่องปักผมใช้เข็มเงินเข็มทอง หน้าผัดแป้ง นิ้วมือนั้นใส่แหวน รัดเกล้าและแหวนของคนจนทำด้วยทองเหลือง ผ้าห่มทำด้วยด้ายห้าสียกดอก ผ้านุ่งก็ทำด้วยด้ายห้าสีแต่เอาไหมทองยกดอก นุ่งผ้าสูงพ้นดิน ๒ - ๓ นิ้ว ใส่รองเท้าคีบทำด้วยหนังสีดำสีแดง

ฤดูปีเดือนในเสียมหลอก็ไม่เที่ยง พื้นแผ่นดินก็เปียกแฉะ ชาวชนต้องอยู่เรือนเป็นหอสูง (เรือนโบราณที่มีชั้นบนชั้นล่าง ชั้นบนจีนเรียกว่าหอ) หลังคามุงด้วยไม้หมากเอาหวายผูก ที่มุงด้วยกระเบื้องก็มี เครื่องใช้ไม่มีโต๊ะ, เก้าอี้และม้านั่ง ใช้แต่พรมกับเสื่อหวายปูพื้น ประชาชนนับถือเซกก่า (พุทธศาสนา) ผู้ชายบวชเป็นเจง (พระภิกษุ) ผู้หญิงบวชเป็นหนี (นางชี) ไปอยู่ตามวัด ผู้ที่มียศศักดิ์และมั่งมีนั้น เคารพหุด (นับถือพระภิกษุที่สำเร็จ) มีเงินทองถึงร้อยก็ทำทานถึงหนึ่งด้วยไม่มีความเสียดาย

แม้ชาวชนถึงแก่ความตาย ก็เอาน้ำปรอทกรอกปากแล้วจึงเอาไปฝัง ศพคนจนเอาไปทิ้งไว้ที่ฝั่งทะเล ในทันใดก็มีกาหมู่หนึ่งมาจิกกิน บัดเดี๋ยวหนึ่งก็ศูนย์สิ้น ญาติพี่น้องของผู้ตายร้องไห้เอากระดูกทิ้งลงในทะเล เรียกว่าเนี้ยวจึ่ง (ฝังศพกับนก)

การซื้อขายใช้เบี้ยแทนตั้งจี๋ (กะแปะทองเหลือง) ปีใดไม่ใช้เบี้ย แล้วความไข้ก็เกิดชุกชุม

ขุนนางและราษฎรที่มีเงิน จะใช้จ่ายแต่ลำพังนั้นไม่ได้ ต้องเอาเงินส่งไปเมืองหลวงให้เจ้าพนักงานหลอมหล่อเป็นเมล็ด (คือเงินพดด้วง) เอาตราเหล็กตีมีอักษรอยู่ข้างบนแล้วจึงใช้จ่ายได้ เงิน ๑๐๐ ตำลึงต้องเสียค่าภาษีให้หลวง ๖ สลึง ถ้าเงินที่ใช้จ่ายไม่มีอักษรตราก็จับผู้เจ้าของเงินลงโทษว่าทำเงินปลอม จับได้ครั้งแรกตัดนิ้วมือขวา ครั้ง ๒ ตัดนิ้วมือซ้าย ครั้ง ๓ โทษถึงตาย การใช้จ่ายเงินทองสุดแล้วแต่ผู้หญิง ด้วยผู้หญิงมีสติปัญญา ผู้ชายที่เป็นสามีก็ต้องเชื่อฟัง

ชาวชนเสียมหลอก็มีชื่อไม่มีแซ่ ถ้าเป็นขุนนางเรียกว่าอกมั้ง (ออกนั้น ๆ) ผู้ที่มั่งมีเรียกว่านายมั้ง ยากจนเรียกว่าอ้ายมั้ง ขนบธรรมเนียมของชาวชนนั้นแข็งกระด้าง การรบศึกสงครามชำนาญทางเรือ ไต๊เจี่ยง (นายทหารใหญ่) ดาบและจี่ เอาเซ่งทิ (เครื่องราง) พันกายสำหรับป้องกันหอก ดาบ และจี่ (ลูกธนู) เซ่งทินั้นกระดูกศีรษะผี ว่ายิงฟันแทงไม่เป็นอันตราย

สิ่งของที่มีในประเทศ อำพันทองที่หอม ไม้หอมสีทอง ไม้หอมสีเงิน เนื้อไม้ ไม้ฝาง ไม้แก่นดำ งาช้าง หอระดาน กระวาน พริกไทย ไต๊ปึ่งจื้อ (ผลไม้) เจียงหมุยโล่ว (น้ำลูกไม้กลั่น) ไซรเอี๊ยเซี๊ยม (แพรมาจากเมืองพุทเกด) แพรลายทอง สิ่งของที่กล่าวนี้เคยเอามาถวายเป็นเครื่องบรรณาการ

ทองคำและหินสีต่าง ๆ ที่มีในประเทศ ทองคำก้อน ทองคำทราย ป๋อเจี๋ยะ (พลอยหินต่าง ๆ) ตะกั่วแข็ง

สัตว์สี่เท้า สัตว์สองเท้า สัตว์มีเกล็ด ที่มีในประเทศ แรด ช้าง นกยูง นกแก้วห้าสี ลกจูกกู (เต่าหกเท้า)

ผลไม้และต้นไม้ที่มีในประเทศ ไม้ไผ่ใหญ่ ไม้ไผ่สีสุก ไม้ไผ่เลี้ยง ผลทับทิม แตง ฟัก

สิ่งของมีกลิ่นหอม กฤษณา ไม้หอม กานพลู หลอฮก (ละโว้เครื่องยา) แต่หลอฮกนั้นกลิ่นหอมคล้ายกฤษณา นามประเทศคงจะตั้งตามชื่อของสิ่งนี้

ตอนที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องพงศาวดาร

แปลออกจากหนังสือคิมเตี้ยซกทงจี่ เล่ม ๕ หน้า ๓๔ หน้า ๓๕ หน้า ๓๖ หน้า ๓๗ หน้า ๓๘

หนังสือคิมเตี้ยซกทงจี่นี้เป็นหนังสือหลวง ขุนนาง ๖๖ นายเป็นเจ้าพนักงานเรียงหนังสือคิมเตี้ยซกทงจี่นี้ เมื่อแผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๓๒ เตงหาย (ตรงกับปีกุญ พ.ศ. ๒๓๑๐) ในราชวงศ์เชง ต่อมาถึงแผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๕๐ อิดจี๋ (ตรงกับปีมะเสงพ.ศ. ๒๓๘๒) ขุนนางจ๋อโตวหงื่อซื้อชื่อกี๊ก (เจ้ากรมพระอาลักษณ์ฝ่ายขวา) กับขุนนางต๋ายลี้ยี่เคงชื่อเล็กเซี่ยะหิม (ต๋ายลี้ยี่เคงเป็นกรมขึ้นอยู่ในกระทรวงเมือง) ได้ชำระหนังสือคิมเตี้ยซกทงจี่นี้อีกครั้งหนึ่ง.

พระเจ้าหงวนสี่โจ๊วฮองเต้ (ครั้งนั้นเป็นมงโกลได้ราชสมบัติในกรุงจีน เป็นปฐมกษัตริย์วงศ์หงวน นามแผ่นดินเรียกว่าจี่หงวน) แผ่นดินจี่หงวนปีที่ ๑๙ หยิมโหงวลักหง้วย (ตรงกับณเดือนแปดปีมะเมีย พ.ศ. ๑๘๒๕ ปี) พระเจ้าหงวนสี่โจ๊วฮองเต้ รับสั่งให้ขุนนางก๊วนกุนโหวชื่อหอจือจี่เป็นราชทูตไปเสียมก๊ก (ในรัชชกาลพระเจ้ารามคำแหงมหาราชครองกรุงสุโขทัย)

แผ่นดินจี่หงวนปีที่ ๒๖ ก๋วทีจับหง้วย (ตรงกับณเดือน ๑๒ พ.ศ. ๑๘๓๒) หลอฮกก๊ก[๑] ให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย

แผ่นดินจี่หงวนปีที่ ๒๘ ซินเบ๊าจับหง้วย (ตรงกับณเดือน ๑๒ ปีเถาะ พ.ศ. ๑๘๓๔) หลอฮกก๊กอ๋องให้ราชทูตนำราชสาสนอักษรเขียนด้วยน้ำทอง (จารึกแผ่นทอง) กับเครื่องบรรณาการคือทองคำ งาช้างนกกะเรียน นกแก้วห้าสี ขนนกกะเต็น นอรมาดอำพันทองมาถวาย

แผ่นดินจี่หงวนปีที่ ๓๐ กุ่ยจี่สี่หง้วย (ตรงกับณเดือนหกปีมะเสง พ.ศ. ๑๘๓๖) พระเจ้าหงวนสี่โจ๊วฮ่องเต้มีรับสั่งให้ราชทูตไปทำพระราชไมตรีด้วยพระเจ้าเสียมก๊ก (พระเจ้ารามคำแหงมหาราช)

แผ่นดินจี่หงวนปีที่ ๓๑ กะโหงวชิดหง้วย (ตรงกับณเดือน

---

๑ หลอฮกก๊กคือเมืองละโว้ จะยังมีราชวงศ์ขอมครองอยู่ณเมืองลพบุรีหรือรวมกับเมืองอู่ทองแล้วไม่ทราบแน่

เก้าปีมะเมีย พ.ศ. ๑๘๓๗) ในปีนั้นพระเจ้าหงวนสี่โจ๊วฮ่องเต้สวรรคต พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ขึ้นเสวยราชสมบัติ แต่ยังไม่ได้เปลี่ยนนามแผ่นดิน เสียมก๊กอ๋องกังมกติ่ง (รามคำแหง) มาเฝ้า พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้รับสั่งกับเสียมก๊กอ๋องกังมกติ่งว่า แม้ท่านคิดว่าเป็นไมตรีกันแล้วก็ควรให้ลูกชายหรือขุนนางเป็นจำนำไว้บ้าง

แผ่นดินไต๋เต๊ก (นามแผ่นดินของพระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้) ปีที่ ๔ แกจื้อลักหง้วย (ตรงกับเดือน ๘ ปีชวด พ.ศ. ๑๘๔๓) เสียมก๊กอ๋องมาเฝ้า (เป็นครั้งที่ ๒)

แปลออกจากหนังสือคิมเตี้ยสกทงจี่เล่ม ๔๐ หน้า ๕๕

หนังสือคิมเตี้ยสกทงจี่เป็นหนังสือหลวง ขุนนางวงศ์ไต้เชง ๖๖ คน เป็นเจ้าพนักงานเรียบเรียง เมื่อแผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๓๒ เตงหาย (ตรงกับปีกุญ พ.ศ. ๒๓๑๐)

เสี้ยมก๊ก

เมื่อครั้งวงศ์หงวน (ครั้งนั้นมงโกลได้ราชสมบัติในกรุงจีน) ในแผ่นดินพระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ (พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๒ วงศ์หงวนขึ้นครองราชสมบัติปีอิดบี้ ตรงกับปีมะแม พ.ศ. ๑๘๓๘ ขนานนามแผ่นดินว่าง่วนเจ็ง) เสี้ยมก๊กให้ราชทูตนำราชสาสนอักษรเขียนด้วยน้ำทองมาถวาย ด้วยเสี้ยมก๊กกับม่า

ลี้อี่เอ้อก๊ก (มะลายู) ทำสงครามโดยสาเหตุความอาฆาฏกัน เฉียวเถง (รัฐบาล) แต่งให้ราชทูตนำหนังสือตอบราชสาสนไปถึงเสี้ยมก๊ก ว่ากล่าวประนีประนอมให้เลิกสงครามกันเสียทั้งสองฝ่าย

ในแผ่นดินไต๊เต๊ก (นามแผ่นดินที่เรียกเจ็งง่วนนั้นยกเลิกเมื่อปีเปี่ยซินตรงกับปีวอก พ.ศ.๑๘๓๙ นามแผ่นดินที่เรียกไต๊เต๊กนี้ ขนานขึ้นเมื่อปีเตงอิ๊ว ตรงกับปีรกา พ.ศ. ๑๘๔๐ แผ่นดินไต๊เต๊กมี ๑๑ ปี) เสี้ยมก๊กให้ราชทูตมาขอม้า พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ประทานเสื้อกิมหลี่อี (เสื้อยศลายทอง) ให้ไป

ในหนังสือยี่จั๊บสี่ซื้อตอนเหม็งซองงั่วก๊กเลียดต้วน (เรื่องนานาประเทศในรัชกาลวงศ์เหม็ง) เล่ม ๘๒๘ หน้า ๓๕ ถึงหน้า ๔๐ มีข้อความดังนี้

เสี้ยมหลอฮกก๊ก

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๓ แกซุด (ตรงปีจอ พ.ศ. ๑๙๑๓) พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ (จูหงวนเจียงได้ราชสมบัติ เป็นพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ปฐมกระษัตรวงศ์เหม็ง ครองราชสมบัติปีโบ๊วซินตรงปีวอก พ.ศ. ๑๙๑๑ ขนานนามแผ่นดินว่าหงบู๊ อยู่ในรัชกาล ๓๑ ปี วงศ์เหม็งตั้งกรุงที่เมืองน่านกิง สมัยนี้เรียกว่าเมืองเกียง

ลิ่งพู้ แขวงมณฑลเกียงซู) รับสั่งให้หลุยจงจุ่นเป็นราชทูต ถือหนังสือรับสั่งไปชวนเสียมหลอฮกก๊ก[๑] ให้เป็นไมตรี

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๔ ซินหาย (ตรงปีกุญ พ.ศ. ๑๙๑๔) เสียมหลอฮกก๊กอ๋อง เซียนเลียดเจียวปีเอ๋งีย (สมเด็จเจ้าพระยา ?) ให้ราชทูตเชิญพระราชสาสนและพาช้างกับเต่าหกเท้าและสิ่งของในพื้นประเทศมาเจริญทางพระราชไมตรีพร้อมกันกับหลุยจงจุ่น พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาแพรม้วนประทานไปให้อ๋อง กับประทานผ้าม้วนให้ราชทูตด้วย

ในปีนั้นเสียมหลอฮกก๊กอ๋อง ให้ราชทูตกลับมาถวายไชยมงคลในการขึ้นปีใหม่ พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาพงศาวดารเรื่องได้ราชสมบัติ กับแพรม้วนผ้าม้วนประทานไปให้อ๋อง

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๕ หยิมจื๊อ (ตรงปีชวด พ.ศ. ๑๙๑๕) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตพาหมี, ชนีเผือก, กับสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๖ กุ่ยทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๑๙๑๖) ราชทูตเสียมหลอฮกก๊กนำสิ่งของมาถวาย

ในปีนั้นนางเซียนเลียะซือลิ่งซึ่งเป็นพระพี่นางของเสียมหลอ

---

๑ สยามกับละโว้รวมเป็นประเทศเดียวกันแล้ว จีนจึงเรียกรวมว่าเสียม—หลอฮก—ก๊ก แล้วจึงมากลายเป็นเสียมหลอ

ฮกกั๊กอ๋อง ให้ราชทูตเชิญพระราชสาสนซึ่งจารึกอักษรในแผ่นทองคำ กับสิ่งของในพื้นประเทศมาถวายตงกง (พระมเหษี) ตงกงไม่รับ

นางเซี่ยนเลียะซือลิ่ง ให้ราชทูตนำสิ่งของกลับมาถวายอีก พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ก็ไม่ทรงรับ เป็นแต่โปรดให้เลี้ยงโต๊ะราชทูต

ขณะนั้นเสียมหลอฮกกั๊กอ๋องไม่ปรีชาสามารถ ชาวประเทศก็เชิญเซียนเลียะเป๋าปี่เอ๋งยสือลิ้ตอล่อหลก ลุงของเสียมหลอฮกกั๊กอ๋องขึ้นครองราชสมบัติ แล้วจัดให้ราชทูตมาทูลข้อความเรื่องนี้ กับเอาสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย เจ้าพนักงานก็เลี้ยงดูราชทูต และจัดสิ่งของพระราชทานตอบแทนตามธรรมเนียม

อ๋องที่ขึ้นครองราชสมบัติใหม่ ให้ราชทูตเอาสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย และถวายไชยมงคลในการขึ้นปีใหม่ กับถวายแผนที่เสียมหลอฮกกั๊กด้วย ราชทูตที่มาต่างก็มีสิ่งของถวาย พระเจ้าไถ่โจ๊วฮองเต้ไม่ทรงรับสิ่งของของราชทูต

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๗ กะอิ่น (ตรงปีขาล พ.ศ. ๑๙๑๗) ราชทูตเสียมหลอฮกกั๊กชื่อซาลีปะนำสิ่งของมาถวายที่เมืองกวางตง และบอกแก่เจ้าพนักงานว่า เรือบรรทุกเครื่องราชบรรณาการคราวนี้ มาถึงทะเลอูชีถูกคลื่นลมซัดไปถึงทะเลหน้าเมืองไฮ้น่าง เดชะบุญได้เจ้าเมืองและขุนนางช่วยจึงได้แต่ผ้าย. ไม้ฝาง, ไม้หอม, ที่เหลือลมคลื่นซัดไป มาถวาย

เทศาภิบาลมณฑลกวางตงตอบราชทูตว่า พระเจ้าไถ่โจ๊วฮองเต้ไม่ทรงเชื่อว่าสิ่งของที่เอามานี้เป็นเครื่องราชบรรณาการ เพราะไม่มีพระราชสาสนกำกับมา ซึ่งราชทูตว่าเรือถูกลมคลื่นซัดแต่สิ่งของยังเหลืออยู่ ทรงเห็นว่าคงจะเป็นพวกพานิชเสียมหลอฮกก๊กปลอมมา มีรับสั่งไม่ให้รับเครื่องบรรณาการไว้

พระเจ้าไถ่โจ๊วฮองเต้ ตรัสสั่งแก่จงซู (ขุนนางในที่ว่าการอุปราช) กับเจ้าพนักงานลี้ปู๋ (กระทรวงแบบธรรมเนียม) ว่าเมื่อครั้งโบราณพวกจูโฮว (เจ้าเมืองเอก) มาเฝ้าเถียนจื๊อ (พระมหากษัตราธิราช) นั้น ปีหนึ่งนำสิ่งของมาถวายแต่เล็กน้อยครั้งหนึ่ง ถึงสามปีจึงมีสิ่งของมาถวายมากๆ เพราะเป็นการประชุมใหญ่ประเทศที่อยู่นอกเขตต์หัวเมืองทั้งเก้านั้น (หัวเมืองทั้งเก้านั้นคือสิบแปดมณฑลเดิมของประเทศจีน) สี่หนึ่ง (สี่หนึ่งนั้นสามสิบปี) จึงมาเฝ้าครั้งหนึ่ง และมีสิ่งของในประเทศมาถวายเพื่อให้เห็นว่าซื่อสัตย์สุจริต แต่เกาหลีก๊กนั้นรู้แบบธรรมเนียมอยู่บ้างจึงอนุญาตให้สามปีมาจิ้นก้อง ครั้งหนึ่ง ประเทศทั้งหลายที่อยู่ไกลนั้นคือเจียมเสีย (ประเทศเจียมเสียนั้น คือประเทศจาม อยู่ใกล้กันกับเกาะไหหลำ) งังน่าง (ญวน) ซีเอี๊ยง (โปรตุเกต) ซอลี้ (ประเทศซอลี้นั้นอยู่ใกล้เคียงโปรตุเกต) เอี่ยวอ๋วา (ชวา) ปะหนี (ปัตตานี) ซำพ๊ดฉิ (ประเทศซำพ๊ดฉินั้นเคยขึ้นชะวา) เสี้ยมหลอฮก (สยาม) จินละ (ประเทศจินละนั้น สมัยนี้จีน

เรียกกังพู้จ้ายคือกัมพูชา) เคยมาถวายของเสมอฝ่ายเราต้องใช้จ่ายมาก ตั้งแต่นี้ต่อไปจงห้ามประเทศทั้งหลายเหล่านั้นเสียว่าไม่ต้องมาถวายของทุกปีเพราะเป็นการลำบาก เจ้าพนักงานจงมีราชสาสนไปให้ประเทศทั้งหลายทราบทั่วกัน

เมื่อมีราชสาสนไปห้ามแล้ว ประเทศทั้งหลายก็ยังมาถวายของเสมอ ในปีนั้นสี่จื๊อ (บุตรขุนนางผู้ใหญ่หรือบุตรเจ้าประเทศราชซึ่งจะได้รับทายาทของบิดาจีนเรียกว่าสี่จื๊อ) ของซูมั่นบังอ๋อง (เจ้าครองเมืองสุพรรณ) ชื่อเจี่ยวหลกควานอิน ให้ราชทูตถือหนังสือมาถวายฮองไถ่จื๊อ (พระราชโอรส) และมีสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย พระเจ้าไถ่โจ๊วฮองเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานนำราชทูตเข้าเฝ้าตงกง (พระมเหษี) แล้ว ก็ให้เลี้ยงดูราชทูตกับพระราชทานสิ่งของตอบแทนให้ราชทูตนำกลับไปให้สี่จื๊อ

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๘ อิดเบ๊า (ตรงปีเถาะ พ.ศ. ๑๙๑๘) ราชทูตเสียมหลอฮกก๊กนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย และสี่จื๊อ (โอรสซึ่งจะได้รับสมบัติ) ของมิ่นถ้ายอ๋ององค์เก่า (คือพระเจ้ารามราชาองค์ที่ออกจากราชสมบัติ) ชื่อเจี่ยวปะล่อก๊ยก ให้ราชทูตนำราชสาสนกับสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย เจ้าพนักงานก็ตอบแทนสิ่งของและเลี้ยงดูราชทูตเหมือนกันกับราชทูตอ๋ององค์ที่ยังอยู่ในราชสมบัติ

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๑๐ เตงจี่ (ตรงปีมะเส็ง พ.ศ. ๑๙๒๐)

ซูมั่นบังอ๋องให้สี่จือชื่อเจียวหลกควานอินมาเฝ้า พระเจ้าไถ่โจ๊วฮองเต้ มีความยินดี รับสั่งให้อ๋ยงไวล่าง (ขุนนางในกระทรวงแบบธรรมเนียม) ชื่อออองหังซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในลี่ปู๋ (กระทรวงแบบธรรมเนียม) ตอบราชสาสน กับประทานตราไปให้อ๋องดวงหนึ่ง อักษรในดวงตรามีว่า เสียมหลอก๊กอ๋องจืออิ่น (ตราของเสียมหลอก๊กอ๋อง) แลประทานเครื่องยศกับค่าใช้จ่ายในระหว่างไปมาให้แก่สี่จือเจียวหลกควานอิน ตั้งแต่นั้นต่อไป ก็เรียกชื่อประเทศตามอักษรในดวงตราว่าเสียมหลอก๊ก และเคยมาถวายบรรณาการเจริญพระราชไมตรีเสมอปีละครั้งก็มี สามปีสองครั้งก็มี ครั้นพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้จัดราชการบ้านเมืองเรียบร้อยแล้วต่อหลายปีเสียมหลอก๊กจึงมาเจริญทางพระราชไมตรีครั้งหนึ่ง

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๑๖ กุ่ยหาย (ตรงปีกุญ พ.ศ. ๑๙๒๘) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาถวายของ พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ ประทานแพรม้วนกับเครื่องถ้วยชามให้ราชทูตเสียมหลอก๊กนำไปให้ก๊กอ๋องเหมือนกันกับจินละก๊ก (จินละก๊กนั้น สมัยนี้จีนเรียกกังพู้จ้าย คือ กัมพูชา)

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๐ เตงเบ๊า (ตรงปีเถาะ พ.ศ. ๑๙๓๐) ราชทูตเสียมหลอก๊กนำพริกไทยหมื่นชั่ง ไม้ฝางหมื่นชั่ง (ชั่งหนึ่งนั้นหนักสี่สิบบาท) มาถวาย พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาสิ่งของตอบแทนให้เป็นอันมาก ขณะนั้นราษฎรเมืองอ้วนเจียวซื้อไม้กฤษณากับสิ่งของต่าง ๆ ของพวกราชทูต ผู้

รักษาเมืองหาว่าผู้ซื้อสิ่งของไว้นั้น คบคิดกันกับพวกต่างประเทศ ก็เอาตัวผู้ซื้อสิ่งของมาขังไว้จะลงโทษประจานมิให้ผู้ใดเอาเยี่ยงอย่าง ครั้นพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ทรงทราบ ก็ตรัสสั่งแก่เจ้าพนักงานว่า ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรีต้องเดินผ่านมาทางเมืองอ้วนเจียว พวกราษฎรเห็นมีสิ่งของมาขายก็ซื้อไว้ มิใช่ว่าจะคบคิดกันกับพวกต่างประเทศ ให้ปล่อยราษฎรเหล่านั้นเสีย

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๑ โบ้วสิน (ตรงปีมะโรง พ.ศ. ๑๙๓๑) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กนำช้าง ๓๐ ช้าง กับคนเลี้ยงช้าง ๖๐ คน มาถวาย

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๒ กี่จี๋ (ตรงปีมะเส็ง พ.ศ. ๑๙๓๒) สี่จือเจียวหลกควานอิน ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๓ แกโหงว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๑๙๓๓) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กนำพริกไทย ไม้ฝาง ไม้หอม รวมน้ำหนักแสนเจ็ดหมื่นชั่ง (ชั่งหนึ่งนั้นหนัก ๔๐ บาท) มาถวาย

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๔ ซินบี้ (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๑๙๓๔) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี ในปีนั้นชาวเจียมเสียก๊ก (เจียมเสียก๊กนั้นอยู่ใกล้กันกับเกาะไหหลำ) แย่งชิงราชสมบัติซึ่งกันแลกัน พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้รับสั่งไม่ให้เจ้าพนักงานรับเครื่องบรรณาการนานาประเทศ

แผ่นดินหงบู๊ปีที่ ๒๘ อิดหาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๑๙๓๘)

สีจือเจียวหลกควานอิน ให้ราชทูตนำราชสาสนกับสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย ในราชสาสนมีความว่า พระบิดาสิ้นพระชนม์ พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อจ๋าวตะนำราชสาสนกับเครื่องสังเวยไปคำนับศพ และยกย่องสีจือเจียวหลกควานอินเป็นอ๋อง กับพระราชทานสิ่งของไปให้เป็นอันมาก

ในราชสาสนมีความว่า ตั้งแต่เรา (พระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้) ครองราชสมบัติมานี้ ได้แต่งให้ราชทูตออกไปนานาประเทศตามแบบธรรมเนียมวงศ์จิว (พระเจ้าบู๊อ๋องเป็นปฐมกษัตริย์วงศ์จิวครองราชสมบัติปีกี่เบ๊า ตรงปีเถาะก่อนพุทธกาล ๕๘๑ ปี อยู่ในรัชกาล ๗ ปี วงศ์จิวตั้งกรุงที่เมืองลกเอี๋ยง สมัยนี้เรียกเมืองโฮ่น่างฟู้ ซึ่งตั้งเป็นที่ว่าการมณฑลโฮ่น่าง วงศ์จิวลำดับ ๓๘ กษัตริย์จำนวนปีในรัชกาล ๘๗๔ ปี) ด้วยวงศ์จิวให้ราชทูตไปนานาประเทศทั่วทั้งสี่ทิศ ราชทูตวงศ์จิวได้ไปถึง ๓๖ ประเทศ ภาษาพูดพ้องกัน ๓๑ ประเทศ แต่แบบธรรมเนียมนั้นต่างกัน สมัยโน้นจึงมีประเทศใหญ่ ๑๘ ประเทศ ประเทศน้อย ๔๙ ประเทศมาขึ้นวงศ์จิว เป็นแบบธรรมเนียมเนื่องมาถึงปัตยุบัน

ครั้งนี้ เสียมหลอก๊กกับประเทศเราก็ไม่ใกล้กัน คราวนี้ราชทูตของท่านไปถึงเราจึงทราบว่าเซยอ๋อง (อ๋ององค์ที่ล่วงลับ) ของท่านสิ้นพระชนม์ ขอให้อ๋องปกครองประเทศตามประเพณี

ของเซยอ๋องโดยความยุตติธรรม ขุนนางและราษฎรก็คงจะชื่นชมยินดี

บัดนี้ เราจัดให้ขุนนางนำหนังสือยกย่องมาให้ท่าน ขอให้อ๋องปกครองประเทศอย่าให้ผิดแบบธรรมเนียม และอย่าได้เพลิดเพลินในกามคุณ แสวงหาความสำราญประเพณีของเซยอ๋องจึงจะเจริญ ขอท่านได้ประพฤติตามคำของเรานี้เถิด

แผ่นดินหงบู๊ ปีที่ ๓๐ เตงทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๑๙๔๐) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินหงบู๊ ปีที่ ๑๓ โบ้วอิ๋น (ตรงปีขาล พ.ศ. ๑๙๔๑ ในปีนั้นพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้สวรรคต พระเจ้ากัยหุยฮ่องเต้ครองราชสมบัติลำดับกษัตริย์ที่ ๒ วงศ์เหม็ง ต่อขึ้นปีใหม่จึงขนานนามแผ่นดินว่าเกียนบุ๋น) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเกียนบุ๋นปีที่ ๔ หยิมโหง็ว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๑๙๔๕ ในปีนั้นเอียนอ๋องราชบุตรที่ ๔ ของพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้แย่งเอาราชสมบัติของกษัตริย์ที่ ๒ วงศ์เหม็งได้ เอียนอ๋องก็ขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ ลำดับกษัตริย์ที่ ๓ วงศ์เหม็ง ขนานนามแผ่นดินว่าอ๋ยังลัก ย้ายไปตั้งราชธานีที่เมืองปักกิ่ง) ครั้นพระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ครองราชสมบัติแล้ว ก็รับสั่งแก่ขุนนางคนหนึ่ง ให้เป็นราชทูตเชิญพระราชสาสนไปเสียมหลอก๊ก

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๑ กุ่ยบี้ (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๑๙๔๖) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาตราซึ่งทำด้วยเงินชุบทองคำยอดตราทำเป็นรูปอูฐดวงหนึ่ง ประทานให้ราชทูตนำไปให้ก๊กอ๋องเจี่ยวหลกควานอินตอล่อทีล้า[๑]

ลักหง้วย (ตรงกับเดือน ๘) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ ทรงเพิ่มพระเกียรติยศพระเจ้าไถ่โจ๊วฮ่องเต้เป็นพระเจ้าไถ่โจ๊วเสงเกาฮ่องเต้ ให้ขุนนางคนหนึ่งเป็นราชทูตเชิญพระราชสาสนไปถวายเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง

โป๊ยหง้วย (ตรงกับเดือน ๑๐) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้เกะซือจง, ซือออองเจะ ฮินเย่น, ซือเสงหวู เอาแพรม้วนกับสิ่งของต่าง ๆ ไปถวายเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง (เกะซือจง, ฮินเย่น, สองตำแหน่งนี้ คือตำแหน่งขุนนางในกระทรวงขนบธรรมเนียม)

เก้าหง้วย (ตรงกับเดือน ๑๑) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อลีฮินเชิญพระราชสาสนกับสิ่งของต่าง ๆ ไปถวายเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง ทั้งมีสิ่งของไปประทานให้ขุนนางฝ่ายพลเรือนแลฝ่ายทหารด้วย

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๒ กะซิน (ตรงปีวอก พ.ศ. ๑๙๔๗) เรือเสี้ยมหลอก๊กถูกลมซัดไปถึงทะเลหน้าเมืองฝกเกี้ยน เจ้าพนักงานไต่สวนได้ความว่า เรือเสี้ยมหลอก๊กจะไปหลิวขิวก๊ก

---

๑. เจ้านครอินทราธิราช ตรงกับพระอินทราที่ ๓

(หลิวขิวก๊กนั้นอยู่ใกล้เคียงญี่ปุ่น สมัยนี้ญี่ปุ่นปกครอง) เจ้าพนักงานก็เก็บภาษีสินค้ามีหนังสือบอกมาถึงเมืองหลวง

ครั้นพระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ทรงทราบ จึงรับสั่งว่าเสี้ยมหลอก๊กกับหลิวขิวก๊กเป็นไมตรีกันก็เป็นการดีแล้ว นี่เป็นคราวเคราะห์เรือจึงถูกลมซัดเข้ามาในอาณาเขตต์ ควรมีความสงสารจึงจะถูก ไม่ควรเก็บภาษีสินค้าเอามาเป็นประโยชน์ ผู้รักษาเมืองต้องช่วยเหลือเกื้อหนุนซ่อมแซมเรือและจัดสะเบียงอาหารให้ คอยมีลมดีแล้ว ให้ปล่อยเรือเสี้ยมหลอก๊กไปหลิวขิวก๊ก

ในปีนั้น เสี้ยมหลอก๊กอ๋องได้รับตรากับสิ่งของต่าง ๆ ที่พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ส่งไปถวาย แล้วก็ให้ราชทูตมาถวายคำนับขอบคุณ และมีสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาสิ่งของตอบแทนให้เป็นอันมาก และประทานหนังสือประวัติสตรีสุจริตให้ ๑๐๐ เล่ม ราชทูตทูลขอกฎหมาย เพื่อเอาไปเป็นแบบอย่างไว้สำหรับประเทศ พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ก็ทรงประทานให้

เมื่อครั้งก่อนนั้น ราชทูตเจี้ยมเสียก๊ก (ประเทศเจี้ยมเสียนั้นใกล้กันกับไหหลำ) มาเจริญทางไมตรีกลับไป เรือถูกลมซัดไปถึงตำบลพั่งฮิน ชาวเสี้ยมหลอก๊กจับราชทูตไว้ไม่ปล่อยให้กลับไป เจี้ยมเสียก๊กอ๋องซูมั่นตะล้ากับมั่นล้าเกีย (ซูมั่นตะล้า, มั่นล้าเกีย ทั้งสองนี้ เป็นพระเจ้าแผ่นดินเจี้ยมเสียก๊ก) มีราชสาสนมาฟ้องว่าชาวเสี้ยมหลอก๊กถือว่ามีอำนาจ จึงให้พล

ทหารเที่ยวสะกัดตีเรือแย่งชิงเอาหนังสือยกย่องกับดวงตราที่เทียนเฉียว (เมืองสวรรค์ หมายความว่าประเทศจีน) ประทานให้ไป

พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ มีพระราชสาสนไปต่อว่าเสียมหลอก๊กอ๋องว่า เจียมเสียก๊กอ๋องซูมั่นตะล้า กับมั่นล้าเกีย เป็นประเทศที่เป็นไมตรีกับเราเหมือนกับท่าน ๆ ไม่ควรกระทำตามอำนาจจับราชทูต แลแย่งชิงเอาหนังสือยกย่องกับดวงตราของเจียมเสียก๊กไว้ แต่ความยุตติธรรมของโลกนั้น ถ้าผู้ใดจะมีบุญญาธิการก็ประพฤติกิจการที่ดี ความพินาสจะมาถึงก็ประพฤติลามก เช่นกับอ้ายโจรเหล (เจ้าประเทศญวน) งังน่างก๊กซึ่งเป็นตัวอย่างอยู่แล้ว ขอให้ท่านจงส่งราชทูตเจียมเสียก๊กกับสิ่งของที่แย่งชิงเอาไว้นั้น ไปให้เจียมเสียก๊กอ๋องซูมั่นตะล้ากับมั่นล้าเกีย, ตั้งแต่นี้ต่อไปขอให้ประพฤติตามคำตักเตือนของเราปกครองขอบขัณฑเสมาอย่าให้ผิดแบบธรรมเนียม และต้องมีไมตรีกับประเทศที่ใกล้เคียงกัน จึงจะอยู่เป็นสุขไปสิ้นกาลนาน

เมื่อครั้งก่อน เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตมาเจริญทางไมตรี เรือถูกลมซัดไปถึงอ่าวงังน่าง ถูกอ้ายโจรเหล (เจ้าประเทศญวน) ฆ่าพื้นไพร่พลเสียสิ้น เหลืออยู่แต่ปะหักคนหนึ่ง ต่อไปไม่นานกองทัพจงก๊ก (ประเทศจีน) ยกไปตีงังน่างก๊ก (ประเทศญวน) แตก จับเอาผู้คนกลับมา ปะหักก็ถูกจับมาด้วย พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ทรงสงสารปะหักยิ่งนัก

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๖ โบ้วจื้อโบ๊ยหง้วย (ตรงกับเดือน ๑๐ ปีชวด พ.ศ. ๑๙๕๑) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อเจียงโย่งไปส่งปะหักณเสียมหลอก๊ก กับประทานสิ่งของไปให้อ๋องด้วย และมีรับสั่งไปว่า ขอให้อ๋องชุบเลี้ยงครอบครัวพวกที่ถูกอ้ายโจรเหล (เจ้าประเทศญวน) ฆ่าฟัน อย่าให้ถึงแก่ความอดอยาก

จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อเจียนห้อ ซึ่งพระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ให้เป็นราชทูตไปเกลี้ยกล่อมนานาประเทศ (เมื่อจงกวางเจียนห้อเป็นราชทูตไปนานาประเทศนั้น ได้คุมพลทหารสองหมื่นเจ็ดพันแปดร้อยเศษยกไปทางเรือ ลงเรือที่อ่าวทะเลหน้าเมืองฝกเกี้ยน จำนวนเรือสำเภาหกสิบสองลำออกเรือเมื่อแผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๓ อิดอิ๊วลักหง้วย (ตรงณเดือน ๘ ปีระกา พ.ศ. ๑๙๔๘ มีในพงศาวดารวงศ์เหม็งตอนประวัติขุนนาง) ได้ไปถึงเสียมหลอก๊กเมื่อเก้าหง้วย (ตรงณเดือน ๑๑ ปีชวด) เสียมหลอก๊กอ๋อง ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาเจริญทางไมตรีและรับผิดการที่ทำครั้งก่อน

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๗ กีทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๑๙๕๒) ราชทูตเสียมหลอก๊กนำเครื่องสังเวยมาคำนับพระศพนางเย่นเหี่ยวฮองเฮา พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) นำเครื่องสังเวยเข้าไปคำนับพระศพ

ในระหว่างนั้น มีราษฎรทุจริตชื่อห้อปะกวานกับพรรคพวกพากันหลบหนีไปอาศัยอยู่กับเสี้ยมหลอก๊ก ครั้นราชทูตเสี้ยมหลอก๊กจะกลับไปประเทศ พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้รับสั่งแก่ราชทูตว่า ถ้าท่านกลับไปถึงเสี้ยมหลอก๊กแล้ว จงบอกแก่จู๊ (เจ้า) ของท่านว่าอย่าได้คบหากับพวกทุจริตที่หนีไปเลย เสี้ยมหลอก๊กอ๋องก็ตกลงตามรับสั่ง จัดให้ราชทูตนำม้ากับสิ่งของในประเทศมาถวาย และคุมตัวห้อปะกวางกับพรรคพวกมาถวายด้วย พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้เจียงย่งตอบราชสาสน กับตอบแทนสิ่งของให้ตามความชอบ

แผ่นดินอ๋ยงลัก ปีที่ ๙ ซินเบ๊า (ตรงปีเถาะ พ.ศ. ๑๙๕๔) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินอ๋ยงลัก ปีที่ ๑๐ หยิมสิน (ตรงปีมะโรง พ.ศ. ๑๙๕๕) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อหงเป๋าเอาสิ่งของไปกับราชทูตเสี้ยมหลอก๊กเป็นอันมาก เอาไปประทานให้ก๊กอ๋อง

แผ่นดินอ๋ยงลัก ปีที่ ๑๔ เปี๊ยซิน (ตรงปีวอก พ.ศ. ๑๙๕๙) อ๋องจื๊อ (ลูกยาเธอ) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องชื่อซำในผอล่อม่อล้าตะติใน ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย กับมีราชสาสนมาด้วย ความว่า พระบิดาสิ้นพระชนม์ พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อเกวาะวั่น นำเครื่องสังเวยไปกับราชทูต ไปคำนับศพเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง และรับสั่ง

ให้ขุนนางคนหนึ่ง เชิญพระราชสาสนไปเจริญทางพระราชไมตรี ยกย่องอ๋องจื๋อ (ลูกยาเธอ) เป็นก๊กอ๋อง (เจ้าประเทศ) กับประทานแพรกิ๊ม (แพรดอก) ขาว, แพรโล่ขาว, ไปให้ด้วย

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๑๕ เตงอิ๋ว (ตรงปีระกา พ.ศ. ๑๙๖๐) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย กับมีราชสาสนมาขอบคุณในการที่ทรงยกย่องเป็นก๊กอ๋อง

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๑๖ โบ้วซุด (ตรงปีจอ พ.ศ. ๑๙๖๑) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๑๗ กี๋หาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๑๙๖๒) พระเจ้าเสงโจ๊วฮ่องเต้ รับสั่งให้จงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อเอียงเมี่ยนเป็นราชทูตส่งราชทูตเสี้ยมหลอก๊กกลับไปประเทศ ด้วยชาวเสี้ยมหลอก๊กยกกองทัพไปตีอาณาเขตต์เจียมเสียก๊กอ๋อง-มั่นล้าเกีย เพราะฉะนั้นจึงให้ราชทูตถือหนังสือรับสั่งไปช่วยว่ากล่าวทั้งสองฝ่าย ให้ประนีประนอมเป็นไมตรีกัน

แผ่นดินอ๋ยั้งลักปีที่ ๑๘ แกจื้อ (ตรงปีชวด พ.ศ. ๑๙๖๓) เสี้ยมหลอก๊กอ๋อง ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย และรับผิดเรื่องเจียมเสียก๊ก

แผ่นดินซวงเต๊กปีที่ ๑ เปี๋ยโหง๋ว (ตรงปีมะเมีย พ ศ. ๑๙๖๔ ซวงเต๊กนั้น นามแผ่นดินพระเจ้าซวงจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๕ วงศ์เหม็ง พระเจ้าซวงจงฮ่องเต้อยู่ในรัชชกาล ๑๐ ปี) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซวงเต็กปีที่ ๓ โบ้วซิน (ตรงปีวอก พ.ศ. ๑๙๗๑) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซวงเต็กปีที่ ๘ กุ่ยทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๑๙๗๕) เสียมหลอก๊กอ๋องซีลี้ม่อกับไน ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

เดิมราชทูตเสียมหลอก๊กชื่อไนซำจ๊ะ จะมาเจริญทางพระราชไมตรี เรือถูกลมซัดเข้าไปในแม่น้ำหน้าเมืองซินเจียว แขวงเจียมเสียก๊ก ถูกชาวเจียมเสียก๊กแย่งชิงเอาสิ่งของและจับเอาผู้คนไปสิ้น

แผ่นดินเจี่ยทั้งปีที่ ๑ เปี๊ยสิน (ตรงปีมะโรง พ.ศ. ๑๙๗๙ เจี่ยทั้งนั้น นามแผ่นดินพระเจ้าเองจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๖ วงศ์เหม็ง พระเจ้าเองจงฮ่องเต้ครองราชสมบัติ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ครองราชสมบัติปีเปี๊ยสินตรงกับปีมะโรง ขนานนามแผ่นดินว่าเจี่ยทั้ง อยู่ในรัชชกาล ๑๔ ปี ครั้งที่ ๒ ครองราชสมบัติปีเตงทิ้ว ตรงปีฉลู ขนานนามแผ่นดินว่าเทียนสูนอยู่ในรัชชกาล ๑๘ ปี) ไนซำจ๊ะโดยสานเรือพาณิชมาเมืองหลวง ถวายเรื่องราวกล่าวโทษชาวเจียมเสียก๊ก หาว่าปล้นสดมภ์เรือบรรทุกเครื่องราชบรรณาการจับเอาผู้คนไว้

พระเจ้าเองจงฮ่องเต้ รับสั่งให้หาราชทูตเจียมเสียก๊กมาแก้คดีไนซำจ๊ะ ครั้นราชทูตเจียมเสียก๊กมาเฝ้าก็ไม่มีถ้อยคำโต้ตอบ พระเจ้าเองจงฮ่องเต้ จึงมีรับสั่งให้เจ้าพนักงานมีหนังสือรับสั่งให้

ราชทูตเจี๋ยมเสียก๊กถือไปให้เจี๋ยมเสียก๊กอ๋อง ให้ส่งผู้คนและสิ่งของให้ไนซำจ๊ะ

ในปีนั้น เจี๋ยมเสียก๊กอ๋องมีราชสาสนมาถึงลี่ปู๋ (กระทรวงแบบธรรมเนียม) ความว่า เมื่อปีแล้วมานี้ ข้าพเจ้าให้ราชทูตไปเมืองซูมันตะลา พวกโจรในแขวงเสียมหลอก๊กจับเอาราชทูตข้าพเจ้าไว้ ต้องให้ชาวเสียมหลอก๊กส่งผู้คนที่จับไว้ให้ข้าพเจ้าก่อน ข้าพเจ้าจึงจะส่งผู้คนและสิ่งของคืนให้เสียมหลอก๊ก

แผ่นดินเจี่ยทั้งปีที่ ๓ โบ้วโหงํว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๑๙๘๑) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาถวายเครื่องบรรณาการ พระเจ้าเองจงฮ่องเต้ รับสั่งให้เจ้าพนักงานมีพระราชสาสน ตามข้อความในราชสาสนว่า เจี๋ยมเสียก๊กขอให้เสียมหลอก๊กอ๋องส่งผู้คนและสิ่งของให้เจี๋ยมเสียก๊กคืนมอบให้ราชทูตเสียมหลอก๊ก นำไปถวายก๊กอ๋อง

แผ่นดินเจี่ยทั้งปีที่ ๑๑ เปียอื้น (ตรงปีขาล พ.ศ. ๑๙๘๙) เสียมหลอก๊กอ๋องชื่อลีผอล่อม่อน่อเยาะจีล้า ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

แผ่นดินเก๊งไถ่ปีที่ ๓ หยิมซิน (ตรงปีวอก พ.ศ. ๑๙๙๕) เก๊งไถ่นั้น นามแผ่นดินพระเจ้าเก๊งฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๗ วงศ์เหม็งอยู่ในรัชชกาล ๑๗ ปี) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเก๊งไถ่ปีที่ ๔ กุ่ยอิ๊ว (ตรงปีระกา พ.ศ. ๑๙๙๖) พระเจ้าเก๊งฮ่องเต้รับสั่งให้เกะซื่อจง (ขุนนางในกระทรวงแบบธรรมเนียม) ชื่อหลิวจู๋เป็นราชทูตนำเครื่องสังเวยไปคำนับพระศพเสียมหลอก๊กอ๋ององค์ก่อน ซึ่งมีพระนามว่าซำไนผอล่อม่อล้าตะติไน[๑] กับมีพระราชสาส์นไปยกย่องสี่จื๋อ (โอรสที่ได้สมบัติ) ป๋ายล่อลั่งมี้ซุนล้า[๒] เป็นอ๋อง

แผ่นดินเทียนสุนปีที่ ๑ เตงทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๒๐๐๐ เทียนสุนนั้นนามแผ่นดินพระเจ้าเองจงฮ่องเต้ครองราชสมบัติครั้งที่ ๒) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาถวายเครื่องบรรณาการ พระเจ้าเองจงฮ่องเต้ประทานแพรสายอำนาจ ประดับด้วยทองคำซึ่งทำเป็นลวดลาย ให้ราชทูตนำไปให้ก๊กอ๋อง

แผ่นดินเทียนสุนปีที่ ๖ หยิมโหง้ว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๒๐๐๕) เสียมหลอก๊กอ๋องปะล้าน่างล่อเจ๊เจะผอจี๋ ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

แผ่นดินเสงห่วยปีที่ ๔ กุ่ยจี๋ (ตรงปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๐๑๖ เสงห่วยนั้น นามแผ่นดินพระเจ้าเหี่ยนจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๘ วงศ์เหม็ง อยู่ในรัชชกาล ๒๓ ปี) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี และทูลว่าเครื่องยศที่ประทานให้ไปแต่เมื่อแผ่นดินเทียนสุนปีที่ ๑ นั้น บัดนี้เกิดกินตัวขาดปรุเสียแล้ว จะ

๑. น่าจะเป็นสมเด็จพระบรมราชาธิราช ?

๒. น่าจะเป็นพระราเมศวร ?

ขอรับประทานอีกใหม่ พระเจ้าเหี่ยนจงฮ่องเต้ก็ประทานให้

แผ่นดินเสงห่วยปีที่ ๑๑ อิดบี้ (ตรงปีมะแม พ ศ. ๒๐๑๘) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กนำเครื่องบรรณาการมาถวาย

แผ่นดินเสงห่วยปีที่ ๑๖ แกจือ (ตรงปีชวด พ.ศ. ๒๐๒๓) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาถวายเครื่องบรรณาการ กลับไปเมื่อแผ่นดินเสงห่วยปีที่ ๑๗ ซินทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๒๐๒๔) ครั้นไปถึงกลางทางก็ลอบลักซื้อเด็กชายเด็กหญิง และซื้อเกลือที่ยังไม่ได้เสียภาษีบรรทุกเรือไปด้วย ครั้นพระเจ้าเหี่ยนจงฮ่องเต้ทรงทราบ ก็รับสั่งให้เจ้าพนักงานออกหมายประกาศ ห้ามปรามราชทูตทุก ๆ ประเทศที่เคยมาเจริญทางพระราชไมตรี

เดิมมีราษฎรเมืองตินเจียวคนหนึ่งชื่อเจ๊ปุ่นปิ้น เป็นพาณิชเรือเคยบรรทุกเกลือไปเที่ยวขาย เรือถูกลมซัดไปถึงเสี้ยมหลอก๊ก เจ๊ปุ่นปิ้นก็เลยอาศัยอยู่เสี้ยมหลอก๊ก จนได้เป็นขุนนางตำแหน่งควนงะ ยศเท่ากันกับตำแหน่งฮกซือ (อุปราช) ของเทียนเฉียว (เทียนเฉียวแปลว่าเมืองสวรรค์ เป็นคำของพวกจีนยกย่องประเทศของเขา) เจ๊ปุ่นปิ้นเคยเป็นราชทูตมาเจริญทางพระราชไมตรี และเคยลอบลักซื้อสิ่งของที่ต้องห้ามกลับไป จนรู้ไปถึงนายด่านและเจ้าเมือง

แผ่นดินเสงห่วยปีที่ ๑๘ หยิมอิ๋น (ตรงปีขาล พ.ศ. ๒๐๒๕) สี่จือ (โอรสที่จะได้ราชสมบัติ) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องชื่อก๊กโล่งปล้าเลี้ยควนซีล้าเอี๋ยงตี๋ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

กับมีราชสาสนมาว่าพระบิดาสิ้นพระชนม์

พระเจ้าเหี่ยนจฮ่องเต้ รับสั่งให้เกะซือจงชื่อลิ้นเซียวกับฮินเย่น, ชื่อเอี๋ยวโล่ง (เกะซือจง, ฮินเย่น, สองตำแหน่งนี้คือ ตำแหน่งขุนนางในกระทรวงแบบธรรมเนียม) เชิญพระราชสาสนไปยกย่องสี่จื๊ออ๊กกโล่งปะล้าเลยควนซีล้าเอี๋ยวคี่เป็นอ๋อง

แผ่นดินหงตี้ปีที่ ๔ ซินหาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๒๐๓๔ หงตี้นั้นนามแผ่นดินพระเจ้าเฮาจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๙ วงศ์เหม็ง อยู่ในรัชชกาล ๑๘ ปี) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาถวายเครื่องบรรณการ

แผ่นดินหงตี้ปีที่ ๖ กุ่ยทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๒๐๓๖) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินหงตี้ปีที่ ๑๐ เจงตี๋ (ตรงปีมะเสง พ.ศ. ๒๐๔๐) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาถวายเครื่องบรรณาการ ขณะนั้น ในสถานรับราชทูตนานาประเทศ ไม่มีเจ้าพนักงานแปลหนังสือเสี้ยมหลอก๊ก อุปราชชื่อฉิบู๋ทูลขอให้มีหนังสือรับสั่งไปมณฑลกวางตงให้จงต๊ก (เทศาภิบาล) หาคนที่รู้ภาษาและหนังสือเสี้ยมหลอก๊กเข้ามารับราชการในเมืองหลวง พระเจ้าเฮาจงฮองเต้ก็ทรงอนุญาต

แผ่นดินเจ่งเต๊กปีที่ ๔ ก๊จี๋ (ตรงปีมะเสง พ.ศ. ๒๐๕๒ เจ่งเต๊กนั้นนามแผ่นดินพระเจ้าบู๊จงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๑๐ วงศ์เหม็ง อยู่ในรัชชกาล ๑๖ ปี) เรือพาณิชเสี้ยมหลอก๊กถูกลมซัดเข้ามาในแม่น้ำเมืองกวางตง ข้าหลวงกรมเจ้าท่าชื่อฮินสวง กับ

เจ้าพนักงานกรมเจ้าท่า หารือกันจะเก็บภาษีสินค้าเอาไว้เป็นค่าใช้สอยในฝ่ายทหาร

ครั้นพระเจ้าบู๊จงฮ่องเต้ทรงทราบ ก็รับสั่งให้เจ้าพนักงานมีหนังสือรับสั่งไปติเตียนฮินสวงว่ากระทำการลเมิด และให้ย้ายฮินสวงไปอยู่เมืองน่างกิง

แผ่นดินเจ่งเต๊กปีที่ ๑๐ อิดหาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๒๐๕๘) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊ก นำราชสาสนซึ่งเขียนอักษรในแผ่นทองคำกับสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย ขณะนั้น ในสถานรับราชทูตนานาประเทศไม่มีเจ้าพนักงานแปลหนังสือเสี้ยมหลอก๊ก อุปราชชื่อเลี้ยงจู๋ (อุปราชเลี้ยงจู๋คนนี้มีในหนังสือเจ่งเต๊กอิวกังหนำเรียกว่าเนี้ยถุ) ทูลขอเลือกเอาชาวเสี้ยมหลอก๊กที่มาด้วยราชทูตไว้สักคนหนึ่งหรือสองคน เพื่อจะให้เป็นครูโรงเรียนสอนหนังสือเสี้ยมหลอก๊ก พระเจ้าบู๊จงฮ่องเต้ก็ทรงอนุญาต

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่ ๑ หยิมโหง็ว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๒๐๖๕ เกียเจ๋งนั้น นามแผ่นดินพระเจ้าสี่จงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๑๑ วงศ์เหม็งอยู่ในรัชชกาล ๔๕ ปี) เรือพาณิชเสี้ยมหลอก๊กกับเรือพาณิชเจียมเสียก๊กมาจอดอยู่ในแม่น้ำเมืองกวางตง ข้าหลวงกรมเจ้าท่าชื่องิวอ์ยั้งปล่อยให้บ่าวไพร่รอบซื้อสิ่งของที่ยังไม่เสียภาษี ครั้นพระเจ้าสี่จงฮ่องเต้ทรงทราบก็รับสั่งให้เจ้าพนักงานประหารชีวิตงิวอ์ยั้งตามกฎหมาย

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่ ๕ เปี๋ยซุด (ตรงปีจอ พ.ศ. ๒๐๖๙) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่ ๓๒ กุ๋ยทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๒๐๙๖) เสี้ยมหลอก๊กอ๋อง ให้ราชทูตนำช้างเผือกกับสิ่งของในพื้นประเทศจะมาถวาย ครั้นมาถึงกลางทางช้างเผือกนั้นตายเสีย ราชทูตก็เอาเพ็ชรพลอยประดับงาช้างเผือกใส่ถาดทองคำ พร้อมกับหางช้างเผือกมาถวาย พระเจ้าสี่จงฮ่องเต้ก็ยินดีทรงเห็นว่ามีความตั้งใจจริง จึงรับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาสิ่งของตอบแทนให้เป็นอันมาก

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่๓๗โบ้วโหงั่ว (ตรงปีมะเมียพ.ศ. ๒๑๐๑) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่ ๓๘ กี้บี (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๒๑๐๒) ราชทูตเสี้ยนหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเกียเจ๋งปีที่ ๓๙ แกซิน (ตรงปีวอก พ.ศ. ๒๑๐๓) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

ในระหว่างแผ่นดินโล่งเข่ง (โล่งเข่งนั้นนามแผ่นดินพระเจ้ามกจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่ ๑๒ วงเหม็ง พระเจ้ามกจงฮ่องเต้ครองราชสมบัติปีเตงเบ๋า ตรงปีเถาะ พ.ศ. ๒๑๑๐ อยู่ในรัชชกาล ๖ ปี) ชาวตงมั่งงั่วก๊ก[๑] ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันกับเสี้ยมหลอก๊กมาขอธิดาเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง ๆ ไม่ให้ ชาวตงมั่งงั่วก๊กโกรธยก

---

๑. น่าจะเป็นมอญ

กองทัพมาตีเสียมหลอกก๊กแตก ก๊กอ๋องผูกคอสิ้นพระชนม์ สื่อจื๊อ[๑] (โอรสที่จะได้ราชสมบัติ) ถูกชาวตงมั่งงิ้วก๊กจับเอาไป และเก็บริบเอาดวงตราซึ่งเทียนเฉียว (เมืองสวรรค์ หมายความว่าประเทศจีน) ให้ไปด้วย

ครั้นฉื่อจือ (โอรสคนที่ ๒) ของเสียมหลอก๊กอ๋องขึ้นครองราชสมบัติ ก็ให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวายเมื่อแผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๑ กุ่ยอิ้ว (ตรงปีระกา พ.ศ. ๒๑๑๖ บ้วนเละนั้นนามแผ่นดินพระเจ้าสินจงฮ่องเต้กษัตริย์ที่๑๓วงศ์เหม็งอยู่ในรัชชกาล ๔๗ ปี) มีราชสาสนมาขอความยกย่องกับดวงตราพระเจ้าสินจงฮ่องเต้ก็ประทานให้

แต่นั้นต่อไป ชาวตงมั่งงิ้วก๊ก ยกกองทัพมาย่ำยีเสมอ สื่ออ๋อง (เจ้าองค์ที่สืบสมบัติ) ก็มีความมุ่งหมายจะแก้แค้น ไม่ช้านานพวกข้าศึกยกกองทัพมาอีก สื่ออ๋องก็ตระเตรียมพลทหารยกออกต่อสู้โดยความสามารถ ตีพวกข้าศึกพ่ายแพ้ฆ่าลูกตงมั่งงิ้วก๊กอ๋อง[๒]ตาย พวกข้าศึกก็แตกหนีกลับไป เสียมหลอก๊กมีอำนาจมาแต่ครั้งนั้น ก็เลยยกกองทัพไปตีจินละก๊ก[๓] (อยู่ใกล้เคียงเมืองญวน) แตก จินละก๊กอ๋องก็ยอมเป็นเมืองขึ้น

---

๑. น่าจะเป็นพระมหินทราธิราช แต่ปีไม่ตรงกับพงศาวดารทุกฉะบับ

๒. เห็นจะเป็นสมเด็จพระนเรศวรชนช้าง ?

๓. เห็นจะเป็นละแวก ?

ตั้งแต่นั้นต่อไป ชาวเสียมหลอก๊กยกกองทัพไปเที่ยวทำสงคราม ทุก ๆ ปี จนมีอำนาจแผ่ไพศาลไปตลอดถึงประเทศที่ใกล้เคียง

แผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๖ โบ้วอิ๊น (ตรงปีขาล พ.ศ. ๒๑๒๑) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย

แผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๒๐ หยิมสิน (ตรงปีมะโรง พ.ศ. ๒๑๓๕) ชาวเยะป๋าน (ญี่ปุ่น) ยกกองทัพไปตีเฉียวเซียน (เกาหลี) ในปีนั้นเสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำสิ่งของในพื้นประเทศมาถวาย กับมีราชสาสนมาว่า จะขอยกกองทัพลอบไปตีเยะป๋านก๊ก (ประเทศญี่ปุ่น) ตัดกำลังตอนหลังชาวเยะป๋านเสีย พระเจ้าสินจงฮ่องเต้รับสั่งให้ขุนนางผู้ใหญ่หารือกัน ขณะนั้นจงคี (ขุนนางในที่ว่าการอุปราช) ชื่อเซกเชงเห็นตามข้อความในราชสาสนที่มีมา แต่เลี้ยงกวางจงต๊ก (เทศาภิบาลสำเร็จราชการสองมณฑลคือมณฑลกวางตงกับมณฑลกวางซี) ชื่อเซียวเง่น มีหนังสือบอกมายังเมืองหลวงว่า ขออย่าได้ยอมให้ชาวเสียมหลอก๊กยกกองทัพไปเป็นอันขาด พระเจ้าสินจงฮ่องเต้ทรงเห็นด้วยก็ไม่ยอม

แผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๓๘ ซินหาย (ตรงปีกุน พ.ศ.๒๑๕๔) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๔๕ เตงจี๋ (ตรงปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๑๖๐) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินบ้วนเละปีที่ ๔๗ กีบี้ (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๒๑๖๒) ราชทูตเสียมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินเทียนคีปีที่ ๓ กุ่ยหาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๒๑๖๖) เทียนคีนั้นนาม แผ่นดินพระเจ้าฮีจงฮ่องเต้ กษัตริย์ที่ ๑๕ วงศ์เหม็ง อยู่ในรัชกาล ๗ ปี ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซงเจงปีที่ ๗ กะซุด (ตรงปีจอ พ.ศ. ๒๑๗๗ ซงเจงนั้นนามแผ่นดินพระเจ้าจ่างเลียดฮ่องเต้กษัตริย์ที่๑๖วงศ์เหม็ง อยู่ในรัชกาล ๑๗ ปี วงศ์เหม็งลำดับ ๑๖ กษัตริย์ จำนวนปีในรัชกาล ๒๗๗ ปี ต่อวงศ์เหม็งไปนั้น คือวงศ์เชงในปัจจุบันนี้) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซงเจงปีที่ ๘ อิดหาย (ตรงปีกุน พ.ศ. ๒๑๗๘) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซงเจงปีที่ ๙ เปี๊ยจื๊อ (ตรงปีชวด พ.ศ. ๒๑๗๙) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี

แผ่นดินซงเจงปีที่ ๑๖ กุ่ยบี้ (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๒๑๘๖) ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมาเจริญทางพระราชไมตรี แต่ในเสี้ยมหลอก๊กนั้นชาวประเทศสร้างศาลซามบ๊อทำรูปจงกวาง (ขุนนางในกรมขันที) ชื่อเจียนห้อไว้สักการะบูชา

แผ่นดินสุนตี้ปีที่ ๙ หยิมสินจับยี่ง้วย (ตรงณเดือนยี่ปีมะโรง พ.ศ. ๒๑๙๕ ตรงรัชกาลพระเจ้าปราสาททอง) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย ขอเปลี่ยนตรา พระเจ้าสี่โจ๊วเจียงฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานเปลี่ยนให้ตาม

ประสงค์ ตั้งแต่นั้นก็ส่งเครื่องบรรณาการมาเสมอ

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๓ กะสินชิดง้วย (ตรงะณเดือน ๕ ปีมะโรง พ.ศ. ๒๒๐๕ ตรงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) ขุนนางเผ่งหลำอ๋องซือเสียงค้อฮี้ ทูลพระเจ้าเสียโจ๊วหยินฮ่องเต้ว่าเสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตเอาของกำนัลมาให้แต่หาได้รับไว้ไม่ และขออนุญาตว่า แต่นี้ต่อไปห้ามไม่ให้ผู้ใดรับของกำนัลต่างประเทศ พระเจ้าเสียโจ๊วหยินฮ่องเต้ก็อนุญาตพวกขุนนางเปียนพวน (ขุนนางรักษาปลายเขตต์แดน) ต๊กบู๊ (เทศาภิบาลและปลัดเทศา) ก็ประพฤติตามรับสั่ง

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๔ อิดจี้จับอิดง้วย (ตรงณเดือนอ้ายปีมะเสง พ.ศ. ๒๒๐๖ ตรงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องเซียนเลียดพะละเจียวกู๊โล่ง พะละม้าฮู้ลกควนสือเอี่ยวธีย่าพูอาย (สมเด็จพระเจ้ากรุงพระมหานครศรีอยุธยาผู้ใหญ่) ให้ขุนนางควนสือสิงลาเย่ไหมตีลี้ (ออกขุนศรีราชไมตรี) เป็นราชทูตนำราชสาสนซึ่งเขียนอักษรในแผ่นทองคำกับเครื่องบรรณาการลงเรือข้ามทะเลมาถวาย ราชสาสนมีใจความว่า

เสี้ยมหลอก๊กอ๋องเซียนเลียดพะละเจียวกู๊โล่งพะละม้าฮู้ลกควนสือเอี่ยวธีย่าพูอาย ขอถวายคำนับทูลไต้เชงฮ่องเต้กษัตริย์องค์ใหม่ซึ่งขึ้นดำรงโลก อานุภาพแผ่ไพศาลประหนึ่งพระอาทิตย์ส่องอยู่กลางอากาศ ต่างประเทศทั้งสี่ทิศก็สยดสยองขอพึ่งบุญบารมี ข้อความที่ได้สั่งสอนหมื่นประเทศก็ขอบคุณ ข้าพเจ้าผู้

เป็นเจ้าประเทศน้อยขอบคุณเทียนเฉียว (เมืองฟ้า) ประหนึ่งน้ำที่ประพรมระลึกอยู่ในใจเสมอทุกเวลามิได้ขาด บัดนี้ตั้งใจให้ราชทูตมาถวายเครื่องบรรณาการ โดยความเคารพนับถือด้วยมิได้หมายแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ตอบแทน จึงแต่งให้ราชทูตออกควนสือสิงลาเย่ไหมติลี้ (ออกขุนศิริราชไมตรีราชทูต) อุปทูตออกควนซิดมุตอ๊วดิ (ออกขุนสมุทวาที) ตรีทูตออกคอนสือเซี่ยะเภาะอ๊วดิ (ออกขุนศรีศุภวาที) ไถ่ทงสือ (ล่าม) สีเกียดเต้เต๊นกับขุนนางอีกหลายนาย ลงเรือข้ามทะเลนำราชสาสนซึ่งเขียนอักษรในแผ่นทองคำ แต่ราชสาสนเป็นเซกจื่อ (หนังสือสังสกฤต) กับสิ่งของในพื้นประเทศมา ก้วงแซ้ (มณฑลก้วงตัง) ขุนนางเจ้าพนักงานนำราชทูตกับสิ่งของมาถวายณเกียซือ (กรุงปั๊กกิ่ง) ถวายความเคารพโดยความตั้งใจ ตามตำแหน่งประเทศที่อยู่ไกล แล้วแต่จะโปรด ข้าพเจ้าผู้น้อยขอนอบเทียนเสี่ย (เจ้าฟ้า) ขอเดชานุภาพเป็นที่พึ่งด้วย จึงได้มีราชสาสนมาทูลให้ทรงทราบ

พระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮองเต้ รับสั่งให้เจ้าพนักงาน เอาสิ่งของตอบแทนให้ตามธรรมเนียม

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๗ โบ๊ซินจับอิดง้วย (ตรงณเดือนอ้ายปีวอก พ.ศ. ๒๒๐๖ ตรงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตออกควนสือสิงลาเย่ไหมติลี้ นำเครื่องบรรณาการมาถวาย

ขณะนั้นขุนนางผู้ใหญ่หารือกันว่า เสี้ยมหลอก๊กส่งเครื่องบรรณาการมาไม่ถูกต้องเหมือนทุกครั้ง ต้องสั่งว่าคราวหลังจะมาส่งเครื่องบรรณาการ ให้เอาสิ่งของมาใช้คราวนี้ด้วย

ในทันใดนั้นขุนนางผู้ใหญ่ได้รับสั่งพระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเต้ว่า เสี้ยมหลอก๊กอ๋องเป็นประเทศน้อย เครื่องบรรณาการที่เคยเอามาส่งครั้งก่อน ๆ เอามาจากประเทศอื่นก็มี เพราะฉะนั้นถึงคราวนี้ไม่ถูกต้อง แม้ว่าเครื่องบรรณาการที่เอามาคราวนี้จะขาดสิ่งใดก็อย่าให้เอามาใช้อีกเลย แต่นี้ต่อไปให้เอาแต่สิ่งของในประเทศมาเป็นเครื่องบรรณาการก็ได้

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๑๑ หยิมจือซางง้วย (ตรงณเดือน ๕ ปีชวด พ.ศ. ๒๒๑๓ ตรงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย ขุนนางเจ้าพนักงานรับ ๆ สั่งพระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเต้ว่า ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมีสินค้าจะเอามาขายณะเกียซือก็สุดแล้วแต่เขาจะเอามา หรือเขาจะขายที่เมืองกว้างตัง ก็ให้ตกปู๊จัดขุนนางเป็นผู้ดูแลด้วย

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๑๒ กุ่ยทั่วยง้วย (ตรงณเดือน ๔ ปีฉลู พ.ศ. ๒๒๑๔ ตรงรัชชกาลสมเด็จพระนารายณ์) ควนสือสิงลาเย่ไหมติลี้ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กนำเครื่องบรรณาการมาถวาย สี่ง้วย (ตรงณเดือนหกในปีฉลู) พระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเต้ยกย่องเซียน เลียดพะละเจียวกู๊โล่ง พะละม้าฮู้ ลกควน สือเอี่ยวธี่ย่าพูอาย

เป็นเสียมหลอกก๊กอ๋อง ประทานตราทำด้วยเงินกับหนังสือยกย่องให้อกควนสือสิงลาเย่ไหมติสี้นำกลับไป

ข้อความในคำยกย่องมีว่า อ๋องมาเคารพขอให้ความสุขบริบูรณ์พูนเกิด ด้วยธรรมเนียมโบราณเจ้าประเทศน้อยต้องเคารพเจ้าประเทศใหญ่ตามหน้าที่ผู้ใหญ่กับผู้น้อย เราผู้เป็นเจ้าประเทศใหญ่ก็เมตตา เจ้าประเทศน้อยที่อยู่ไกลโดยทางชอบธรรม เราได้รับมรดกขึ้นครองราชสมบัติ หวังจะเผื่อแผ่ความเมตตากรุณาไปทั่วทั้งสี่ทิศ มาเข้าเป็นสามัคคีเดียวกันจะได้รับความสุขสำราญทั่วหน้า ข้อที่ยกย่องยศศักดิ์ ถ้ามีชื่อเสียงปรากฏอยู่ในหนังสือลำดับเจ้าประเทศที่มีทางพระราชไมตรีแล้ว เราก็ยกย่องให้ตามธรรมเนียม บัดนี้เสียมหลอก๊กท่านเซียนเลียดพะละเจี่ยวกู๊โล่งพะละม้าฮู้ลกควนสือเจี่ยวธี่ย่าพูอาย ถือความซื่อสัตย์ตามขนบธรรมเนียม ยอมตั้งพระทัยเป็นไมตรีกับประเทศเราโดยสุจริตให้ราชทูตข้ามทะเลมาขอเป็นมิตรอยู่ในขอบเขตต์ขัณฑเสมาปลายแดนของเรามั่นคงประหนึ่งหิน ต่อเนื่องแม่น้ำของเรายาวออกไปประหนึ่งเชือก รักษาขนบธรรมเนียมเจ้าประเทศที่มีราชไมตรีโดยชอบธรรม การที่ท่านตั้งใจให้ราชทูตมาเคารพเรายินดีมากบัดนี้ยกให้ท่านเป็นเสียมหลอก๊กอ๋อง และส่งคำยกย่องมาให้ด้วย ท่านต้องถือเอาทางยุติธรรมปกครองอาณาเขตต์รับเอาความยกย่องนี้ไว้ด้วยเป็นชั้นสูง จะได้ระงับสุขทุกข์ในขอบเขตต์ ตามหน้าที่อ๋องอยู่ปกครองราษฎร รักษาประเทศซึ่งมีอยู่ในโลกนี้อย่า

ให้มีเหตุเกิดขึ้นได้ ยศที่เรายกย่องนั้นจงรุ่งเรืองตามความนิยม ท่านจงรับเอาพรนี้ไว้อย่ากระทำผิดถ้อยคำของเรา

เมื่อครั้งก่อน ๆ เรือเครื่องบรรณาการงั่วเอี๋ย (ต่างประเทศ) มาถึงแขวงมณฑลกว้างตั้ง เจ้าพนักงานรักษาหน้าที่ตรวจดูถูกต้องแล้วก็ปล่อยให้เรือเข้าจอดในลำแม่น้ำ ส่งเครื่องบรรณาการขึ้นไปเมืองหลวง แต่สินค้าขนเข้าไว้ในตึกใส่กุญแจคอยหนังสือบอกลิปู่ (กระทรวงขนบธรรมเนียม) มาถึงจึงอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าก็เปื่อยผุเสียมาก

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๒๓ กะจือลักง้วย (ตรงณเดือน ๘ ปีชวด พ.ศ. ๒๒๒๗ ตรงรัชชกาลสมเด็จพระนารายณ์) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย กับซอ (หนังสือ) หนึ่งฉะบับ มีความว่า

เรือเครื่องบรรณาการมาถึงเมืองกว้างตั้ง ราชทูตชี้แจงต่อเจ้าพนักงานแล้ว จึงเข้าจอดเรือในลำแม่น้ำ ขออนุญาตจำหน่ายสินค้าโดยเร็ว และขออนุญาตซื้อเครื่องใช้สอย ขอประทานโปรดมีรับสั่งไปถึงเจ้าพนักงานออกหนังสืออนุญาตให้ จะได้จ่ายและซื้อสิ่งของ แต่เรือเครื่องบรรณาการต้องกลับไปเสียมหลอก๊กเสียก่อน ถึงปีใหม่จึงจะให้เรือมารับหนังสือตอบราชสาสนและราชทูตกลับไปเสียมหลอก๊ก เจ้าพนักงานก็นำข้อความนี้ขึ้นทูลพระเจ้าเสียโจ๊วหยินฮ่องเต้ รับสั่งให้ เจ้าพนักงาน หารือ อนุญาตให้ตามความประสงค์

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๒๔ อิดทิ้วจับยี่ง้วย (ตรงณเดือนยี่ปีฉลู พ.ศ. ๒๒๒๘ ตรงรัชชกาลสมเด็จพระนารายณ์) ขุนนางผู้ใหญ่หารือเพิ่มของตอบแทนเครื่องบรรณาการเสียมหลอก๊ก แพรตึ้ง แพรปี่รวม ๕๐ ม้วน (ชาวประเทศจีนมักชอบใช้เสื้อสองชั้น แพรตึ้งทำชั้นนอก แพรปี่ทำชั้นใน) สั่งเจ้าพนักงานให้ตอบแทนตามข้อความหารือนี้

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๔๗ โบ๊วจื้อลักง้วย (ตรงณเดือน ๘ ปีชวด พ.ศ. ๒๒๕๑ ตรงรัชชกาลพระเจ้าท้ายสระ) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย พระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเต้รับสั่งแก่ขุนนางผู้ใหญ่ว่า ราชทูตเสี้ยมหลอก๊กมีสินค้ามาก็สุดแล้วแต่เขาจะซื้อขาย อย่าเก็บค่าภาษี

แผ่นดินฆังฮีปีที่ ๖๑ หยิมอินสี่ง้วย (ตรงณเดือน ๖ ปีขาล พ.ศ. ๒๒๖๕ ตรงรัชชกาลพระเจ้าท้ายสระ) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย พระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเต้ประทานแพรแซแพรตึ้ง (แพรแซใช้ฤดูร้อน แพรตึ้งใช้ฤดูหนาว) ให้ราชทูตนำไปถวายเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง กับให้อ๋องฮุย (พระสนม) และรับสั่งแก่ราชทูตว่าจงเอาข้าวสารสามแสนเจี๊ยะ (สิบถังเรียกว่าเจี๊ยะไปขายเมืองฮกเกี้ยน เมืองกวางตั้ง เมืองเหล็งปอ ด้วยไต้หักสื่อ (ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงขนบธรรมเนียม) เขาว่าชาวเสี้ยมหลอก๊กพูดว่าบ้านเมืองเขานั้นข้าวสารบริบูรณ์ เงิน ๒–๓ สลึงซื้อข้าวสารได้เจี๊ยะหนึ่ง เราจึง

สั่งให้เอาข้าวสารไปขายที่เมืองก้วงตัง และเมืองอื่น ๆ จะได้เป็นประโยชน์แก่หัวเมืองเหล่านั้น แต่ข้าวสารสามแสนเจียะนี้ ขุนนางเอามาไม่ต้องเสียค่าภาษี

แผ่นดินโย่งเจี่ยะปีที่ ๒ กะสินจับง้วย (ตรงณเดือน ๑๒ ปีมะโรง พ ศ. ๒๒๖๗ ตรงรัชชกาลพระเจ้าท้ายสระ) ราชทูตเสียมหลอก๊ก นำพืชพรรณข้าวและแก่นไม้หอมมาถวายเป็นเครื่องบรรณาการ พวกเดินเรือ ๙๖ คนชาติห่างหยิน (คนจีน) ขออนุญาตถอนชื่อออกจากบาญชีสำมโนครัว

พระเจ้าเสี่ยโจ๊วหยินฮ่องเจ้รับสั่งแก่ขุนนางผู้ใหญ่ว่า ชาวเสียมหลอก๊กไม่รังเกียจว่าทางไปมาไกลลำบาก อุตส่าห์เอาพืชข้าวและแก่นไม้หอมมาให้โดยความเคารพนับถือเรายินดีมาก ที่ได้ข้าวสารมานั้นให้เจ้าพนักงานสั่งไปถึงขุนนางหัวเมือง ดูแลจำหน่ายโดยยุตติธรรมห้ามไม่ให้ชาวบ้านร้านตลาดกดราคา สินค้าสิ่งอื่นมีมาด้วยก็อย่าเก็บภาษี พวกเดินเรือ ๙๖ คนไปอยู่เสียมหลอก๊กหลายชั่วคนมาแล้ว จะเอากลับคืนมาก็เป็นการลำบาก ควรให้เจ้าพนักงานถอนบาญชีสำมโนครัวออกเสีย ให้เห็นว่าเรากรุณา และรับสั่งให้เจ้าพนักงานเพิ่มแพรหมังติ้ง เครื่องใช้ทำด้วยหยก ถ้วยชาม ให้ราชทูตนำไปถวายก๊กอ๋อง

แผ่นดินโย่งเจี่ยปีที่ ๖ โบ๊ซินยี่ง้วย (ตรงณเดือน ๔ ปีวอก พ.ศ. ๒๒๗๑ ตรงรัชชกาลพระเจ้าท้ายสระ) ชาวเสียม

หลอก๊กเอาข้าวสารบรรทุกเรือมาขายที่เอ๋หมึง (ปากน้ำมณฑลฮกเกี้ยน)

แผ่นดินโย่งเจี้ยปีที่ ๗ กีอวีลักง้วย (ตรงเดือน ๘ ปีระกา พ.ศ. ๒๒๗๒ ตรงรัชชกาลพระเจ้าท้ายสระ) ชาวเสี้ยมหลอก๊กเอาข้าวสารบรรทุกเรือมาถูกลมคลื่น สิ่งของที่เก็บได้คืนเจ้าพนักงานไม่เก็บค่าภาษี

ชิดง้วย (ตรงเดือน ๙ ในปีระกา) เสี้ยมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย พระเจ้าเสียโจ๊วหยินฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานเอาสิ่งของตอบแทนให้ตามธรรมเนียม ประทานเพิ่มแพรหมังตึ้ง เครื่องใช้ทำด้วยหยก ถ้วยชาม กระดานป้าย ๆ หนึ่ง มีอักษรว่าเทียนหลำลกก๊ก (เทียนว่าฟ้า หลำว่าทิศหัวนอน ลกว่าสุขสำราญ ก๊กว่าประเทศ ใจความว่าประเทศสุขสำราญอยู่ข้างฟ้าฝ่ายทิศหัวนอนหรือทิศใต้) ให้ราชทูตนำไปถวายเสี้ยมหลอก๊กอ๋อง และรับสั่งว่าทางมาจากเสี้ยมหลอก๊กต้องข้ามทะเลไกลลำบาก นำสิ่งของในพื้นประเทศมาให้ก็ไม่ง่าย เราขอให้ผ่อนลงเสียบ้าง เจ้าประเทศที่อยู่ไกลจะได้เห็นว่าเรากรุณา แต่คราวนี้ได้นำสิ่งของมาแล้ว จะให้เอากลับไปเสี้ยมหลอก๊กก็ลำบาก เพราะฉะนั้นจึงได้รับไว้ตามธรรมเนียม แต่สิ่งของในพื้นประเทศที่เอามาเป็นเครื่องบรรณาการคราวนี้ มีผ้าสบงจีวร ธูป ผ้าม้วน ธูปหอม ครั้งหลังอย่าเอาของที่กล่าวนี้มาเป็นเครื่องบรรณาการเลย

ในปีนั้นราชทูตมาถึงเมืองกว้างตัง ขออนุญาตซื้อลวดทองเหลือง พระเจ้าสี่จงเหียนฮ่องเต้รับสั่งให้เจ้าพนักงานอนุญาต

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑ เปียสินลักง้วย (ตรงเดือน ๘ ปีมะโรง พ.ศ ๒๒๗๙ ตรงรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ) เสียมหลอก๊กอ๋อง เซียนเลียดพะละเจียวก้ง พะละม้าฮู้ลกควนสือเอี่ยวชี่ ย่าพูอาย ขึ้นครองราชสมบัติ ให้ขุนนางหลงซามลิบกวาธี (หลวงสำฤทธิวาที) เป็นราชทูตนำราชสาสนกับสิ่งของในพื้นประเทศมีช้างมาช้างหนึ่งถวายเป็นเครื่องบรรณาการ

ราชทูตพูดกับลี้ปู๋ (เสนาบดีกระทรวงขนบธรรมเนียม) ว่าเหตุด้วยต้องข้ามทะเลลำบากจึงเอาช้างมาแต่ช้างหนึ่ง และเมื่อครั้งก่อน ๆ ประทานหมังเหล็งโต๊เผา (เสื้อยศดำแพรหมังตึงปักลายมังกร) ไปให้ก็เก็บเอาไว้ที่เสงอินเต๋ง (หอไว้ของพระราชทาน) ช้านานหลายชั่วคนมาแล้ว เหลือกำลังจะรักษาอันตรายขอความกรุณารับประทานอีกเสื้อหนึ่งหรือสองเสื้อ

บัดนี้ก๊กอ๋องทำบุญสร้างวัดทุกปีต้องการใช้ทองเหลือง ขอความกรุณาเลิกข้อบังคับเสียชั่วคราว จะได้หาซื้อที่เมืองกว้างตัง

ขุนนางผู้ใหญ่หารือไม่ยอมอนุญาต แต่ได้รับสั่งพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า ทางมาจากเสียมหลอก๊กต้องข้ามทะเลไกล เขามีความตั้งใจมาส่งเครื่องบรรณาการ สิ่งของตอบแทนเพิ่มเติมตามธรรมเนียม เอาแพรหมังตึ้งเพิ่มขึ้นให้อีก ๔ ม้วน ที่ขออนุญาตซื้อทองเหลือง ว่าก๊กอ๋องจะใช้ในการทำบุญสร้างวัด เราให้ทอง

เหลืองหนัก ๘๐๐ ชั่งเป็นรางวัลโดยความกรุณา แต่ครั้งหลังอย่าเอาของสิ่งนี้ตั้งเป็นธรรมเนียม (บัญชีรายละเอียดเพิ่มของตอบแทนมีอยู่ตอนปลาย)

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๘ ยืมซุดเก้าง้วย (ตรงณเดือน ๑๑ ปีกุน พ.ศ. ๒๒๘๖ ตรงรัชชกาลพระเจ้าบรมโกศ)

ขุนนางเจ้าพนักงานรับรับสั่งพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า พาณิชเสียมหลอก๊กเอาข้าวสารบรรทุกเรือมาจำหน่ายที่หมัง (เมืองฮกเกี้ยน) มาโดยความตั้งใจ เราเพิ่มกรุณาพิเศษนั้นควรตั้งขึ้นเป็นธรรมเนียมต่อไปภายหน้าเรือพวกงั่วเอี๋ย (ต่างประเทศ) มีข้าวสารมาถึง ๑๐,๐๐๐ เจียะแล้ว เงินค่าภาษี ๑๐ ส่วนให้ลดเสีย ๕ ส่วน แม้นมีข้าวสารมาแต่ ๕,๐๐๐ เจียะ เงินค่าภาษี ๑๐ ส่วนให้ลดเสีย ๓ ส่วน

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๑ เบี้ยอิ๊นเก้าง้วย (ตรงณเดือน ๑๑ ปีขาลพ.ศ. ๒๓๘๙ ตรงรัชชกาลพระเจ้าบรมโกศ) พาณิชเสียมหลอก๊กเอาข้าวสารบรรทุกเรือมาจอดทอดสมออยู่ที่หมังไฮ้ (ปากน้ำเมืองฮกเกี้ยน) จำนวนข้าวสาร ๔,๓๐๐ เจียะก็มี ๓,๘๐๐ เจียะเศษก็มี สินค้าสิ่งอื่น มีตะกั่วอ่อน ตะกั่วแข็งไม้ฝางมาด้วย

ขุนนางฮกเกี้ยนเจียงกุน (นายทหาร) ชื่อเซียนเถียว ทูลพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า เรือบรรทุกข้าวสารมาแต่เสียมหลอก๊กไม่ถึง ๕,๐๐๐ เจียะตามกำหนด มีสินค้าสิ่งอื่นมาด้วย แต่ยังไม่ได้

เก็บภาษี ธรรมเนียมที่ตั้งไว้นั้นต้องผ่อนผันเสียใหม่

พระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้รับสั่งว่า ชาวเสียมหลอก๊กล่องเรือข้ามทะเลมาไกลควรเพิ่มกรุณาพิเศษให้ ค่าภาษียสินค้าที่มีมาในเรือ ๑๐ ส่วนให้ลดเสีย ๒ ส่วน

ต่อมาอีกปีหนึ่ง (ตรงกับพ.ศ. ๒๒๖๐ ตรงกับรัชชกาลพระเจ้าบรมโกศ) ขุนนางฮกบู๊ (ปลัดเทศาภิบาลมณฑลฮกเกี๋ยน) ชื่อตันไต๊สิวทูลพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า พวกพาณิชหมัง (เมืองฮกเกี๋ยน) ไปซื้อข้าวสารเสียมหลอก๊กกลับมาพูดว่าเครื่องไม้ในเสียมหลอก๊กราคาถูกที่สุด ควรไปต่อเรือเอามาไว้ใช้เมื่อให้เจ้าพนักงานไต่สวนก็ถูกต้อง แต่นั้นมาเรือพาณิชเสียมหลอก๊กก็ไปมามิได้ขาด

เผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๔ กิ๋จชิดง้วย (ตรงณเดือน ๘ ปีมะเสง พ.ศ. ๒๒๙๒ ตรงรัชชกาลพระเจ้าบรมโกศ) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูลนำเครื่องบรรณาการมาถวาย พระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ประทานป้ายกระดานป้ายหนึ่ง อักษรมีว่าอิ๋ยมฮกผินพวน (เอี๋ยมร้อนแรง, กล้าหาญ ฮกว่าอ่อนน้อม เคารพ ผินว่าพึ่งพิงพวน ว่าเจ้าประเทศน้อย ใจความว่า ความกล้าหาญควรเป็นที่เคารพของเจ้าประเทศน้อยทั้งปวง) ให้ราชทูตนำไปถวายเสียมหลอก๊กอ๋อง (บัญชีรายละเอียดเพิ่มของตอบแทนมีอยู่ตอนปลาย)

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๖ ชินบี้ (ตรงปีมะแม พ.ศ. ๒๒๘๔ ตรงรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ) ขุนนางหมังต๊ก (เทศาภิบาลมณฑลฮกเกี้ยน) ทูลพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า พวกพาณิชไปซื้อข้าวสารมาแต่เสียมหลอก๊กประมาณ ๒,๐๐๐ เจียะ ให้เจ้าพนักงานไปตรวจดูก็ถูกต้อง ขุนนางผู้ใหญ่หารือว่าจะรางวัลยศศักดิ์ให้ พระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ก็อนุญาต

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๘ กุ่ยอิ้วยี่ง้วย (ตรงเดือน๔ปีระกา พ.ศ. ๒๒๘๖ ตรงรัชกาลพระเจ้าบรมโกศ) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย ทูลขอประทานหยินเซียม (โสมคน) เองหงู (ขนโค) เหลียงเบ๊ (ม้ามีฝีเท้า) และขอดูธรรมเนียมขุนนางไหลก๋ำ (ขันที) ด้วย ขุนนางผู้ใหญ่หารือไม่ยอมอนุญาต และสั่งราชทูตว่ากลับไปเสียมหลอก๊กแล้ว แจ้งแก่เสียมหลอก๊กอ๋องให้ระมัดระวังรักษาขนบธรรมเนียม เคารพโดยซื่อสัตย์

พระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้มีรับสั่งถึงขุนนางผู้ใหญ่ว่า สิ่งของในพื้นประเทศที่ส่งมานั้นรับไว้ตามธรรมเนียม สิ่งของตอบแทนก็ตามธรรมเนียมครั้งก่อน แต่เพิ่มหยินเซียมให้ไปด้วย รางวัลราชทูตนั้นเลี้ยงโต๊ะ (บัญชีรายละเอียดเพิ่มของตอบแทนมีอยู่ตอนปลาย)

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๒๒ เตงทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๒๓๐๐) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย

(บัญชีรายละเอียดเพิ่มของตอบแทนมีอยู่ตอนปลาย)

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๒๗ หยิมโง้ว (ตรงปีมะเมีย พ.ศ. ๒๓๐๕ ตรงรัชกาลพระเจ้าเอกทัต) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๓๐ อิดอิ๊วจั๋บง้วย (ตรงณวันเดือน ๑๒ ปีระกา พ.ศ. ๒๓๐๘) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ขุนนางบีเอียซ่งทั้งออพ่ายเป็นราชทูต นำราชสาสนกับเครื่องบรรณาการมาถวาย

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๓๑ เปียซุด (ตรงปีจอ พ.ศ. ๒๓๐๙) เสียมหลอก๊กอ๋องให้ราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย สิ่งของตอบแทนนั้นตามธรรมเนียมและให้เพิ่มเติมอีกบ้างเล็กน้อย

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๔๖ ซินทิ้วเจี่ยงง้วย (ตรงณวันเดือน ๓ ปีฉลู พ.ศ. ๒๓๒๔ ตรงกับรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี) เสียมหลอก๊กเจิ้ยงแต้เจียว (พระเจ้ากรุงสยาม เรียกว่าเจิ้ยงนั้นกรุงจีนยังไม่ได้ยกย่องแต้เจียว พระนามเจ้ากรุงธนบุรีที่บอกไปในภาษาจีน) ให้หลงปีไช่ซาณี (หลวงพิไชยวารี) กับเฮอ้กบู้ตุด (อกบู้ตุดเป็นอุปทูต) สองนายเป็นราชทูตนำเครื่องบรรณาการมาถวาย ทูลว่าตั้งแต่ถูกพวกเมี้ยนฮุ้ย (โจรพะม่า) มาย่ำยีแล้ว ถึงได้แก้แค้นทดแทนตีได้อาณาเขตต์มาก็จริง แต่เชื้อวงศ์ของเจ้านายนั้นศูนย์สิ้น พวกขุนนางพร้อมใจกันยกแต้เจียวขึ้นเป็นใหญ่ จึงจัดสิ่งของในพื้นประเทศส่งมาถวาย เป็นเครื่องบรรณาการตามธรรมเนียม

ขุนนางผู้ใหญ่รับรับสั่งพระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ว่า เราแจ้งว่าเสี้ยมหลอก๊กเจี๋ยงให้ราชทูตลงเรือข้ามทะเลมาแต่ทางไกล เห็นได้ว่ามีความเคารพนับถือ แล้วขุนนางผู้ใหญ่ก็เขียนหนังสือตอบราชสาสนตามข้อความราชสาสนเดิม

พระเจ้าเกาจงสุนฮ่องเต้ทรงเห็นว่า ทางมาแต่เสี้ยมหลอก๊กต้องข้ามภูเขาที่สูงและข้ามทะเลที่กว้าง ประทานโต๊ะเลี้ยงราชทูตสองวัน

ระยะทางเสี้ยมหลอก๊กมาส่งเครื่องบรรณาการ ทางผ่านเมืองก้วงตังมาเกียซือ (กรุงปักกิ่ง) กรุงเสี้ยมหลอก๊กอยู่ทิศตะวันตกเฉียงหัวนอนมณฑลก้วงตัง เดินเรือไปทางทะเล ๔๕ วัน ๔๕ คืนจึงถึง ลงเรือที่แม่น้ำอำเภอเฮียงซัวกุ้ยแขวงมณฑลก้วงตัง ตั้งเข็มตรงอักษรโง้ว (ทิศหัวนอนหรือทิศใต้) ใช้ใบตามลมทิศปลายตีนหรือทิศเหนือออกทะเลชิดจิวเอี๋ย (ทะเลจีน) ๑๐ วัน ๑๐ คืนจึงถึงทะเลอานหลำ (ทะเลญวน) ในระหว่างนั้นมีภูเขาชื่องั่วหลอภูเขาหนึ่งไปอีก ๘ วัน ๘ คืนถึงทะเลเมืองเจียมเสีย ไปอีก ๑๒ วัน ๑๒ คืนถึงภูเขาใหญ่ชื่อคุนหลุนภูเขาหนึ่ง ต้องกลับใบตามลมทิศตะวันออกเฉียงปลายตีนหรือเฉียงเหนือ แหศีร์ษะเรือไปฝ่ายทิศตะวันตก ตั้งเข็มอักษรบี้กินอักษรซินสามส่วน (ทิศตะวันตกเฉียงหัวนอนหรือเฉียงใต้) ไปอีก ๕ วัน ๕ คืนถึงทะเลแม่น้ำจินชิ่วกั๊งไหลตก ไปอีก ๕ วัน ๕ คืนถึงปากน้ำแม่น้ำเสี้ยมหลอกั๊งใช้เรือเข้าไปในแม่น้ำเสี้ยมหลอกั๊งระยะทาง ๒๐๐ ลี้ถึงน้ำจืด ไป

อีก ๕ วันก็ถึงเสียมหลอเสีย (เมือง)

เสียมหลอก๊กมีภูเขาใหญ่อยู่ฝ่ายทิศตะวันตกเฉียงหัวนอน หรือเฉียงใต้ น้ำในเสียมหลอก๊กออกจากภูเขาฝ่ายทิศหัวนอนหรือทิศใต้ไหลมาลงทะเล

เมืองขึ้นเสียมหลอก๊ก เมืองโซ้งกาล้า (สงขลา) หนึ่ง เมืองเซกเกีย (ไชยา) หนึ่ง เมืองลกคุน (นครศรีธรรมราช) หนึ่ง เมืองไต๊หนี (ตานี) หนึ่ง ข้อความต่อไปนี้ เป็นถ้อยคำของเจ้าพนักงานเรียบเรียงหนังสือบุ๋นเหี่ยนทงเค้า

ข้าพเจ้าทั้งหลายได้ตรวจดูเรื่องเสียมหลอก๊ก มีต่อเนื่องมาแต่ครั้งวงศ์สุยวงศ์ถัง สมัยโน้นเรียกว่าเชียะโท้วก๊ก ด้วยครั้งพระเจ้าสุยทางเต้ พระเจ้าสุยเอี๋ยงเต้ขึ้นครองราชสมบัติปีอิดทิ้ว (ตรงปีฉลู พ.ศ. ๑๑๓๒ ลำดับกษัตริย์ที่ ๒ วงศ์สุยขนานนามแผ่นดินเรียกว่าไต๊เง็ยบ (แผ่นดินไต๊ ๑๒ ปี) ขุนนางสุนฉังจู๊ชื่อชื่อเสียงจุ่นไปถึงเชียะโท้วก๊ก ได้ความว่าเชียะโท้วก๊กอ๋องแซ่ขีหุน หรือเห็นว่าเชียะโท้วก๊กอ๋องนับถือหุดก่า (พุทธศาสนา) จึงคาดคเนว่าก๊กอ๋องมีแซ่เหมือนหุด

ครั้นตรวจดูประวัติสถานราชทูตเสียมหลอก๊กมีปรากฏว่าชาวเสียมหลอก๊กมีชื่อไม่มีแซ่ การก็ล่วงเลยช้านานมาพันปีเศษแล้ว จะมีแซ่หรือไม่มีแซ่ข้อความก็ไม่ถูกต้องกัน แต่ชาวเสียมหลอก๊กนั้นเชื้อสายชาวหูหลำ ด้วยหนังสือหลำซ้อมีเรื่องนานาประเทศ

ซึ่งอยู่ชายทะเลหัวนอนหรือทิศใต้ ว่าหูหลำก๊กนั้นเดิมสตรีเป็นอ๋อง ขนานนามว่าเสี้ยวเหีย หนังสือเหมงอ๋องก่ายสกทงเค้า ยกย่องผู้หญิงเสี้ยมหลอก๊กว่ามีสติปัญญายิ่งกว่าผู้ชาย หรือจะเป็นขนบธรรมเนียมชาวหูหลำต่อเนื่องมา

เสี้ยมหลอก๊กได้เป็นไมตรีกับตงหัว (กรุงจีน) มาแต่ครั้งวงศ์หงวนวงศ์เหม็ง ครั้นถึงวงศ์เชงเดชานุภาพก็แผ่ไพศาล และรับสั่งให้ราชทูตบรรทุกข้าวสารมาจำหน่าย ประหนึ่งว่าทำทานให้ราษฎรในอาณาเขตต์รับความร่มเย็น ถึงเมื่อครั้งเจียนห้อขุนนางในวงศ์เหมงไปเที่ยวเก็บเอาของพิเศษตามประเทศซึ่งอยู่ชายทะเลมาก็ไม่มีประโยชน์ จะเอามาเปรียบนั้นผิดกันประหนึ่งฟ้ากับดิน

แต่เสี้ยมหลอก๊กอ๋องดำรงประเทศอันไพบูล ความซื่อสัตย์ไม่มีผู้ใดเสมออยู่ในระหว่างนานาประเทศฝ่ายทิศหัวนอนหรือทิศใต้ก็ก้ำกึ่งกันกับอานหลำก๊ก.

บัญชีรายละเอียดเพิ่มเติมของตอบแทน

เมื่อแผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑

เพิ่มเสื้อยศทำด้วยแพรหมังตึ้ง ๔ เสื้อ

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๔

เพิ่มแพรหมังตึ้งเผี่ยน	๒	ม้วน
„ แพรกิมจึงตึ้ง	๒	„
„ แพรเซียมตึ้ง	๒	„
„ แพรกิม	๔	„
เครื่องใช้ทำด้วยหยก	๖	ชุด
เครื่องใช้ทำด้วยกระเบื้องม้าเล้า (พื้นคล้ายแก้วลายแดงสูงโปนเป็นดอก)	๒	ชุด
เครื่องใช้ทำด้วยกระเบื้องฮวบลัง (พื้นคล้ายแก้วลายสีต่าง ๆ สูงโปนเป็นดอก)	๔	ชุด
หินฝนหมึกทำด้วยหินสงฮวย	๒	สำรับ
เครื่องแก้ว	๑๐	ชุด
ถ้วยชาม	๑๔๖	ชุด

ในปีนั้นส่งหมี ชะนีเผือก มาเป็นเครื่องบรรณาการ เพิ่มเติมแพรโขว่ตึ้ง ๒๐ ม้วน

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๑๘

เพิ่มหยินเซียม	หนัก ๔ ชั่งจีน
„ แพรตึ้ง	๑๐ ม้วน

„	แพรกิม	๑๐ ม้วน
„	เครื่องใช้ทำด้วยหยก	๔ ชุด
„	เครื่องใช้ทำด้วยกระเบื้องม้าเล้า	๒ „
„	เครื่องใช้ทำด้วกระเบื้องฮวบลัง	๖ „
„	ตังล้วนอี้ (ทำด้วยทองเหลืองสำหรับ ผิงไฟฤดูหนาว	๒ สำรับ
„	เครื่องแก้ว	๑๐ ชุด
„	ถ้วยชาม	๑๔๐ ชุด

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๒๒

	เพิ่มแพรหมังตึ้ง	๒ ม้วน
„	แพรกิ๋มตึ้ง	๒ „
„	แพรเซี๊ยมตึ้ง	๑ „
„	แพรเผี่ยนกิ๋ม	๑ „
„	แพรโป๊ยซี่ตึ้ง	๔ „
„	เครื่องใช้ทำด้วยหยก	๑ ชุด
„	เครื่องใช้ทำด้วยกระเบื้องม้าเล้า	๑ „
„	เครื่องใช้ทำด้วยกระเบื้องฮวบลัง	๑๓ „
„	ถ้วยชาม	๑๔๐ „

แผ่นดินเขียนหลงปีที่ ๒๗ และปีที่ ๓๑ เพิ่มเติมของตอบแทนนั้นเหมือนปีที่ ๒๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์
ท่าพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น บุณยศิริพันธุ์ ผู้พิมพ์โฆษณา
พ.ศ. ๒๔๘๒